

ZOZI KILISI AYI KELE'N MỌ ZUAN HELELI'N

M'ọ wọ nun'n

Zozi bọfọ Zuan a hele kalata ehi ọ'a nwan asọntun nsu wọ Azi mân ntn anun (EnE be fele lka sọ'n Tuluki mân). MELE sọ'n, antn *Lomun mgbain'n-mọ le kele asọntun mma'n-mọ ahulowa. BE hyil Zuan muonun be nun yí hól lka kún be tulí yí fiadi. Lka sọ'n, ọ wọ asue afian, be fele yí Patimọsu. EbELe yê yé Mtn Zozi yilí yí nwun elalE nun heleli Zuan ọ. Ọ hanltn heleli yí kE ọ hÉle mọ ọ'a nwun yí'n. Kalata ehi anun ejọle'n y'ọ le kE ọ le tu asọntun mma'n-mọ ati akunnun ast kE ọ ngọ hyE man, Zozi fi nyanmtansu ọ 'ba sa ba ọ de yí menian'n-mọ ati yê like biala m'ọ nun yí belemgbin mân'n nze nvata man'n, ọ 'bo yí busu.

Kalata ntn ati m'ọ li mba ntn anun, Zuan le kan kE ọ kpnltn yól mọ yé Mtn Zozi yilí yí nwun heleli yí'n. Ehi anzin, Zuan a hye yí kalata ntn anun tile mgbili mgbili nsu. EsE ọ'a hye tile kpili kusu kún biala anun nsu. E 'nwun tile mgbili nsu'n-mọ:

1. Kalata nsu'n mọ be heleli nwanltn Azi mân ntn anun asọntun'n-mọ'n (yí ti 2-3)
2. Kalata ntn asu nzọle nsu'n (yí ti 4-8.6)
3. Kọnti nsu'n (yí ti 8.7-11.19)
4. Nzọle mgbili nsu'n (yí ti 12-15)
5. Nyanmtan sikpE kangọ nsu'n (yí ti 16)
6. Babilọntun anwun ejọle kpọle nsu'n (17-19.10)
7. ElalE kasian nsu'n m'ọ tu de mân ntn ayuelE'n, ọ nun Zoluzalemun fufọle'n (19.11-22.5)

Kalata n̄n agual̄e nun, Zozi a b̄o an̄oh̄uba. Yí nwan: “M̄n 'ba k̄kaala!” Yí as̄on̄n m̄ma'n-m̄o nwan: “Yé M̄n Zozi, bala!”

Κε ο κ̄p̄n̄l̄n ȳol̄t̄ m̄o Z̄van h̄el̄el̄t̄ aȳikele kalata eh̄t̄'n

¹ Nin̄nge m̄o b̄e nḡo hȳe man f̄í nán b'a a'n, b̄é n̄w̄n ej̄ol̄e ȳê b̄e l̄e kan w̄o kalata eh̄t̄ anun o. Nyanm̄tan Kp̄ili ȳl̄t̄ nin̄nge s̄o'n-m̄o h̄el̄el̄t̄ Zozi Kilisi ke yí k̄s̄u o yí h̄éle yí nḡva'n-m̄o. Kilisi s̄vanl̄n yí b̄of̄v̄e'n m'̄o fi nyanm̄tans̄v̄'n maan o walt̄ ȳl̄t̄ nin̄nge s̄o'n-m̄o h̄el̄el̄t̄ yí ak̄va Z̄van. ² Z̄van k̄s̄u a han yí k̄valaa m'̄o n̄wunl̄n yí'n. Nyanm̄tan Kp̄ili muonun ej̄ol̄e m'̄o hanl̄n'n yê yí k̄s̄u o l̄e kan o. Ananh̄ol̄e ej̄ol̄e'n m̄o Zozi ȳl̄t̄ h̄el̄el̄t̄'n, yí n̄w̄n ej̄ol̄e y'̄o l̄e kan o.

³ S̄vanlan biala m'̄o k̄o k̄n̄nga kalata eh̄t̄, o n̄n b̄é m̄o b̄e l̄e tie aȳikele ej̄ol̄e eh̄t̄ m̄o b'a h̄ele yí kalata eh̄t̄ anun'n, s̄e b̄e man b̄é nȳt̄n s̄o yí a, menian s̄o'n-m̄o, Nyanm̄tan Kp̄ili ȳéyila b̄é. O sanl̄n ke c̄tan'n m̄o Nyanm̄tan Kp̄ili h̄el̄el̄t̄ ke nin̄nge s̄o'n-m̄o eȳol̄e 'ba ju'n n̄n̄n man m̄va k̄ún. M̄el̄e s̄o n̄n a ju a yue.

Ah̄t̄n ebisa

⁴ M̄ín b̄ob̄o m̄ín Z̄van, m̄ín yê m̄t̄n k̄el̄e kalata eh̄t̄ m̄t̄n nwan em̄o as̄on̄n ns̄v̄'n m̄o b̄e w̄o Azi m̄ân n̄n anun n̄n o. M̄t̄n 'bisa em̄o ah̄t̄n. Nyanm̄tan Kp̄ili m'̄o w̄o eb̄el̄e daba, o w̄o eb̄el̄e en̄e m̄o es̄e o l̄e ba'n, o n̄n waw̄e ns̄v̄'n m̄o b̄e w̄o yí belem̄gb̄in bia n̄n anyunnun'n, ⁵ o n̄n Zozi Kilisi m'̄o t̄i adanz̄te ananh̄ol̄ef̄v̄e m'̄o lili m̄va o fi ewue nun tin̄ngeli, m'̄o li nin̄nge'n-m̄o k̄valaatin ati, m'̄o sie as̄t̄e n̄n as̄v̄ m̄melem̄gb̄in'n-m̄o k̄valaa'n, b̄e n̄w̄n̄ em̄o anw̄n̄ anwunn̄voe es̄e b̄e m̄án em̄o al̄va cíci b̄é n̄w̄n.

Zozi Kilisi sɔ'n, ɔ kulo yé. ɔ wuli yé ti, ɔ falt yí moja'n lelt yé fi yé ete ntn anun. ⁶ ɔ'a yɔ ɔ'a man y'a kaci menian mɔ ye di mmelemgbin yí mân ntn anun. ɔ'a sie yé tɛɛyɪfɛ ɔ'a man Nyanmtan m'ɔ tɪ yí Sɪ'n. Anunminnyanmɔn'n nɔn tunmin'n tɪ yí dɪe mɛɛ daa! Amɪn.

⁷ Emɔ nían, ɔ le ba bɔlé ntn afian. Svanlan biala 'ba nwun yí. Bé bɔbɔ muonun mɔ be bɔbɔlti yí kɔlɔwa ntn asɔ'n 'ba nwun yí bie. Se ɔ ba a, asɛ ntn asɔ menian'n-mɔ kɔalaa 'ba yɪ awóle wɔ yí dunman nun. Yuo o, kɛ ejɔle'n 'ba yɔ yí ntn antn. Amɪn.

⁸ Edannanman Nyanmtan m'ɔ di like biala asɔ tunmin, m'ɔ wɔ ebɛɛɛ daba, m'ɔ wɔ ebɛɛɛ enɛ mɔ esɛ ɔ le ba sa ba'n nwan: “N dɪ Alɪfa nɔn Omega, ninngɛ'n-mɔ kɔalaa Abɔbɔ esɛ n dɪ yí kɔalaa Agualɛ”.

Nyanmtan yɪlt Zozi wawɛ nun helelt Zvan

⁹ Mɪn Zvan mɔ n dɪ emɔ anianman'n, mɪn nɔn Zozi y'a han y'a bɔ nun y'a yɔ kɔn. Mɪn nɔn emɔ yê ye le nwun amannɪnhunlun ntn ɔ. Mɪn nɔn emɔ yê ye le bɔ mɔndɪnlɪn ye si abɔtalɛ ye nwɔnndɛ Nyanmtan Belemgbin Mân ntn ɔ. Nyanmtan Anɔvan Ejɔle'n mɔ n ganlɪn'n, ɔ nɔn Zozi anwɔn adanzɛ'n mɔ n nili ntn ati, be kɔ hyɪ mɪn be nɔn mɪn kɔ hɔ lɪka kɔn. Lɪka sɔ'n be fɛɛɛ yí Patɪmɔsɔ. ɔ wɔ asue afian. ¹⁰ Ebɛɛɛ, Nyanmtan Wawɛ'n kɔ a mɪn nun mɔɛ ctan kɔn. Mɪn tie mɪn nzin elɔ a, svanlan bie le tɪan sɛɛɛ kpa kɛ kɔnɔtɪ mɔ be le ku ɔ. ¹¹ Yí nwan: “Like mɔ ɛ nwun yí'n, kɛɛɛ nán fa nwan asɔnɪn nsɔ'n. Asɔnɪn nsɔ sɔ'n-mɔ, ɛ 'nwun bé: Efɛzɪ, Sɪminnin, Pɛɪɪgamɔn, Tiatii, Salɪdɪ, Filadɛɪɪfi, yê Laodise.”

¹² N gɔ tɔ mɪn nyɪn mɪn nzin mɪn nwan mɪn 'nɪtan svanlan'n m'ɔ le kan ejɔle sɔ'n kele mɪn'n. Mɪn 'nɪtan an, antn esika kɔkɔɛ kanlannɛ baka nsɔ jijin ebɛɛɛ.

¹³ Like mɔ n nwunlin yí nganlannɛ'n mɔ afian'n sɔman kulo sɔanlan. ɔ wula taladɛ tɪndɪn kpa. Esika kɔkɔɛ beletɪ hyɪ yí afian. ¹⁴ Yí ti enyuan'n tɪ hyɪɛɪn hyɪɛɪn kɛ jɛsɛ. Yí nyɪn'n jue kpa kɛ sɪn. ¹⁵ Yí ja nɪn anwɔn ta mɪatɪn mɪatɪn kɛ ayɪwa mɔ b'a holo yí fɔnlɔnmɔn nun b'a hyui yí nwɔn ɔ. Yí nɪn'n tɪ kɛ asue kpili m'ɔ lɛ gua ɔ. ¹⁶ ɔ le nzalama nsɔ yí sa fama nɪn anun. Dadɛ dɛnɛ-dɛnɛ kɔn san yí nɔan nun. B'a si yí nyunnun nɔn yí nzin. Sɔanlan sɔ nɪn anyɪn nɪn anun ta kɛ eyua mɔ ɔ lɛ fi sɛɛ ɔ.

¹⁷ Mɪn nyɪn mɔ ɔ 'bɔ yí nɪn ala n gɔ kpɛ n gɔ fin yí ja abɔ, n na ɛbɛɛ pɪpaan. ɔ kɔ fa yí sa fama'n ɔ kɔ fua mɪn nwɔn. Yí nwan: “N'ɛ sulo! N dɪ ninngɛ'n-mɔ kɔalaa Abɔbɔ, ɛsɛ n dɪ yí kɔalaa Agualɛ. ¹⁸ N dɪ tɪastɔɛ. N wuli, nan sian dɪɛ, n dɪ astɔ dahuu. Mɪn di ewue asɔ tunmin yê ɛbɔɔ sannɛ'n wɔ mɪn sa nun. ¹⁹ Yí ti, kɛɛɛ like mɔ a nwun yí kɪkaala'n, ɔ nɔn mɔ bɛ 'ba yɪ bɛ kele wó ɛht anzin'n kɔsɔ. ²⁰ Nzalama nsɔ'n mɔ a nwun yí mɪn sa fama nɪn anun'n, ɔ nɔn esika kɔkɔɛ kanlannɛ mmaka nsɔ'n, yí bɔ y'ɔ le kɛ esika kɔkɔɛ kanlannɛ mmaka nsɔ'n yê ɔ le asɔnɪn nsɔ'n, yê nzalama nsɔ'n, y'ɔ le nyanmtansɔ mmɔfɔɛ nsɔ'n mɔ bɛ nɪan sɔ'n.”

KALATA NSU'N

2

1. Efɛzɪ Asɔnɪn'n kalata'n

¹ Kɛɛ nyanmtansɔ bɔfɔɛ'n m'ɔ nɪan Efɛzɪ Asɔnɪn nɪn asɔ'n kɛ:

Sɔanlan'n m'ɔ le nzalama nsɔ'n yí sa fama nɪn anun, m'ɔ nanndɪ esika kɔkɔɛ kanlannɛ mmaka nsɔ nɪn afian'n, ɛ 'nwun ɛjɔɛ m'ɔ lɛ kan kele wó'n:

² Mɪn st mɔ a yɔ'n kwalaa, wɔ ɛfɛ'n m'ɔ ɛ felɪ'n, nɔn wɔ ahɔnlɪn etila'n mɔ ɛ tilalɪ'n. Mɪn st kɛ wɔ menian'n-mɔ anun, mɔ ɔ kɔ yɔ ɛtɛ'n, ɛ nyaci nje man yɪ. Menian mɔ bɛ nwan bɛ tɪ mmɔfɔɛ'n, a sɔ bɛ a ntan, a nwun yɪ kɛ bɛ tɪ atɔfɔɛ. ³ ɛ tɪ sɔanlan mɔ ɛ si abɔtalɛ kpa, a nwun amannɪɛ kpa wɔ mɪn dunman nun, nan a mman man wɔ nwɔn a mmubu man wɔ.

⁴ Kɔsɔ afti wɔ nwɔn ɛjɔlɛ kaan wɔ mɪn kunnun. ɛjɔlɛ sɔ'n y'ɔ le kɛ ehulo'n mɔ ɛ hulɔlɪ mɪn daba'n, ɛ ngulo man mɪn sɔ kɔn. ⁵ ɛhɪka ati, man wɔ tɪ káctɪ lɪka mɔ a fɔn'n. Nun wɔ nwɔn kaci wɔ abalabɔ'n, nán yɔ yɪ kɛ ɛ yɔlɪ yɪ abɔbɔ nɪn anun'n. Sɛ a ngaci man fi wɔ ɛtɛ nɪn anwɔn an, mɪn 'tɔ wɔ ɛlɔ, mɪn 'yɪ wɔ kanlannɪɛ baka nɪn ɛbɛɛ. ⁶ Kɔsɔ a yɔ like kɔn m'ɔ tɪ kpa. Like sɔ'n y'ɔ le kɛ ɛ kpɔ Ninkola menian'n-mɔ nyɔlɛ'n. Bɛ nyɔlɛ sɔ'n, mɪn kɔsɔ mɪn kpɔ yɪ.

⁷ ɛjɔlɛ'n mɔ Nyanmtan Wawɛ'n lɛ kan kele Asɔntɪn'n-mɔ'n, sɔanlan m'ɔ st fasie'n, ɔ fá síe! Sɔanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, ngɔvan baka'n m'ɔ jin Nyanmtan fɛ elie lɪka ɛlɔ'n, mɪn 'man yɪ bie di.

2. Sɔmɪnnɪn Asɔntɪn'n kalata'n

⁸ Kɛɛ nyanmtansɔ bɔfɔɛ'n m'ɔ ntan Sɔmɪnnɪn Asɔntɪn nɪn asɔ'n kɛ:

Sɔanlan'n m'ɔ tɪ like kwalaa abɔbɔ, ɛsɛ ɔ tɪ yɪ kwalaa agualɛ'n, m'ɔ wuli mɔ ɔ'a tɪnnge'n, ɛ 'nwun ɛjɔlɛ m'ɔ lɛ kan'n: ⁹ Mɪn st ɛfɛ mɔ a fɛ wɔ mɪn dunman nun'n, mɪn st wɔ ehian'n mɔ ɛ lɛ di'n. Nan kɔsɔ, ananhɔlɛ a nyan wɔ nwɔn. Menian mɔ bɛ tɪ Abɔnsanmɔn menian, mɔ bɛ bu bɛ nwɔn kɛ bɛ tɪ Zufɔ nan kɔsɔ bɛ tɪ man Zufɔ'n, ɛsɔvan'n mɔ bɛ tɔn wɔ'n, mɪn st. ¹⁰ Amannɪɛ'n mɔ ɛ lɛ ba nwun yɪ'n, n'ɛ susu yɪ nwɔn. Nɪan, Abɔnsanmɔn 'ba gua ɛmɔ anun mmie-mɔ dɔɔn fiadt ɔ sɔ ɛmɔ ntan. ɛmɔ 'ba nwun

amanntɛ dede ctan bulu. Tila wó dedi ntn anun dede maan bɛ hún wó, nan mtn 'ba man ɛ nyan ngɔvan.

¹¹ Ejɔlɛ mɔ Nyanmtan Wawɛ'n lɛ kan kele Asɔntn'n-mɔ'n, sɔvanlan m'ɔ st fasie'n, ɔ fá síe! Sɔvanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, ewue'n m'ɔ tian yí nnyuan'n ngun man yí bie.

3. Pɛltgamɔn Asɔntn'n kalata'n

¹² Kɛlɛ nyanmtansɔ bɔfɔɛ'n m'ɔ ntan Pɛltgamɔn Asɔntn ntn asɔ'n kɛ:

Sɔvanlan'n mɔ dadɛ dɛnɛ-dɛnɛ'n mɔ b'a si yí nyunnun nɔn yí nzin'n san yí nɔvan nun'n, ɛ 'nwun ejɔlɛ m'ɔ lɛ kan'n: ¹³ Mtn st wó lka mɔ ɛ t'n, ɛbɛlɛ yê Abɔnsanmɔn belemgbin bia'n jin ɔ. A fa wó nwɔn a bɔ mún sɛlɛ kpa. Tɛmɔn muonun mɔ bɛ hunlin Antipast m'ɔ tɪ mún adanzifɔɛ ananhɔlɛfɔɛ ntn ɛmɔ ɛlɔ'n, lka mɔ Abɔnsanmɔn wɔ'n, ɛmɔ a nyaci man dedi'n mɔ ɛmɔ le yí wɔ mún nun'n b'a ndɔ man.

¹⁴ Nan kɔsɔ wó nwɔn ejɔlɛ kaan wɔ mún kunnun. Ejɔlɛ sɔ'n y'ɔ le kɛ: ɛ le menian mmie-mɔ wó ɛlɔ. Menian sɔ'n-mɔ nanndɪ Balamɔn ngehele ntn asɔ. Balamɔn yê ɔ helelɪ Balakɪ kɛ ɔ túnndɔn Izalayɛ amma'n-mɔ aja nun, ɔ man bɛ lili amɔvan sɔ naan, ɛsɛ bɛ bɔlɪ ajɔamannɪn. ¹⁵ ɛsɛ ɛ le menian mmiekun-mɔ wó nwɔn ɛlɔ. Bɛ kɔsɔ bɛ nanndɪ Ninkola menian'n-mɔ ngehele ntn asɔ. ¹⁶ Nun wó nwɔn nán kaci wó abalabɔ sɔ'n. Sɛ a ngaci man an, mtn 'tɔ wó ɛlɔ kɪkaala, mtn 'fa dadɛ'n m'ɔ san mún nɔvan nun'n mtn fa ɛlɔɛ mtn tɔ menian sɔ'n-mɔ mɔ bɛ wɔ wó afian ɛlɔ ntn anwɔn.

¹⁷ Ejɔlɛ mɔ Nyanmtan Wawɛ'n lɛ kan kele Asɔntn'n-mɔ'n, sɔvanlan m'ɔ st fasie'n, ɔ fá síe! Sɔvanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, mannan'n m'ɔ fta'n, mtn 'man yí bie di. ɛsɛ mtn 'fa ɛbɔɛ fufue kɔn mɔ b'a

hele dunman fufole kun su'n mtn man yí. Swanlan fíí nzi man dunman so'n ke swanlan mo n go fa n go man yí ntn ala.

4. Tiatii Asontn'n kalata'n

¹⁸ Kele nyanmtansu bɔfɔe'n m'ɔ ntan Tiatii Asontn ntn asu'n ke:

Nyanmtan Awa'n, swanlan'n mo yí nytn'n jue ke s̄n, mo yí ja'n-mo anwɔn ta ke ayɔwa mo b'a hyui yí nwɔn'n, e 'nwun ejɔle m'ɔ le kan'n: ¹⁹ Mtn st wó ninng'e'n mo e yɔ'n, ɔ nɔn ehulo'n mo e kulo m̄n'n, ɔ nɔn ele'n mo e de m̄n di'n, ɔ nɔn mɔndɔnɔn'n mo e le bo wo junman elie ntn anun'n. Mtn st ke junman'n mo e le di yí sian'n, ɔ tala daba dɛ'n.

²⁰ Nan kusɔ wó nwɔn ejɔle kaan wo m̄n kunnun. Ejɔle so'n y'ɔ le ke balasua'n mo be fele yí Zozabelt'n, ɔ bu yí nwɔn ke ɔ ti Nyanmtan kpɔmanfɔe. E man yí atn, ɔ kele m̄n menian'n-mo ninng'e, ɔ le laka bé maan be bo ajɔamantn eɛ be di amɔan su naan.

²¹ M'an man yí temɔn ke ɔ káci fi yí nyɔle eɛ ntn anwɔn, nan kusɔ ɔ ngulo man ke ɔ kaci yí nzin si yí ajɔamantn ntn ɔ. ²² Yí so ati, mtn 'ba man ewue kan Zozabelt ɔ da ebeɛ su. Bé mo be nɔn yí san nun'n, se b'a ngaci man bé abalabo'n mo b'a suan yí su ntn an, mtn 'man ewue kan bé kusɔ be da ebeɛ su.

²³ Eɛe mtn 'kun yí mma'n-mo, mtn 'man Asontn'n-mo kɔalaa nwun yí ke m̄n yê mtn st mo menian'n-mo ko jɔnɔn, ɔ nɔn m'ɔ wo bé kunnun'n. Emɔ nunhan kun biala nyɔle ntn anwɔn yê mtn 'ntan mtn tua yí kale ɔ.

²⁴ Emɔ Tiatii asontn mma nga'n-mo, emɔ dɛ, emɔ a nnandɔ man ngehele eɛ so ntn asu b'a nzuan man like'n mo mmie-mo fele yí Abɔnsanmɔn abu nvtalɛ

nun ejole'n bie. Mɩn nva man ninnge nɔnnɔɔ fíí kún mɩn nzɔa man emɔ. ²⁵ Nan kɔsɔ, like'n mɔ emɔ le nun'n, emɔ tɩla nun sɛle kpa dede maan m mála.

²⁶ Sɔanlan m'ɔ kɔ tila mɩn junman nɩn anun, ɔ kɔ li dede ɔ kɔ ju ayuelɛ, m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, mɩn 'man ɔ sie mán'n. ²⁷ Kɛ mɩn sɩ falt tunmin'n manlɩn mɩn'n, mɩn kɔsɔ mɩn 'fa mɩn man yí. Mɩn 'ba fa bulalɛ kpɔman mɩn wula yí sa nun, mɩn 'man ɔ fa bubo menian'n-mɔ kɛ bɛ fa bulalɛ'n bɛ bubo ninnge mɔ bɛ kɔ nɔwɔn'n. ²⁸ ɛsɛ mɩn 'wula yí anunminnyanmɔn maan ɔ ta kɛ alɩbahtan nzalama. ²⁹ Ejole mɔ Nyanmtan Wawɛ'n lɛ kan kele Asɔntɩn'n-mɔ'n, sɔanlan m'ɔ sɩ fasie'n, ɔ fá síe!

3

5. Salɩɩ Asɔntɩn'n kalata'n

¹ Kɛle nyanmtansɔ bɔfɔɛ'n m'ɔ nɩn Salɩɩ Asɔntɩn nɩn asɔ'n kɛ:

Sɔanlan'n m'ɔ le Nyanmtan Wawɛ nsɔ'n, ɛsɛ ɔ le nzalama nsɔ'n, ɛ 'nwun ejole mɔ ɔ lɛ kan'n: Mɩn sɩ wó ninnge'n mɔ ɛ yɔ'n. Bɛ bɔ wó dunman kɛ ɛ le ngɔan, nan kɔsɔ a wu. ² Tinngɛ nán wula bɛ bɔ nga'n mɔ bɛ ka kaan bɛ wu nɩn anwɔnsɛle. ɔ sanlɩn kɛ m'an nwun yí kɛ wó nyɔlɛ'n fíí tɩ man kpa mɩn Nyanmtan nɩn anyunnun. ³ Ninngɛ'n mɔ bɛ helelɩ wó daba mɔ ɛ lili sɔ'n, kacɩ bɛ di sɔ biekun, nán nun wó nɔwɔn kaci wó abalabɔ'n. Sɛ a njasɔ man an, mɩn 'ba fu wó nun kɛ awofɔɛ, ɛ ngɔ nwun man dɔɛ mɔ mɩn 'ba mɩn fu wó nun'n.

⁴ Nan kɔsɔ Salɩɩ ɛbɛle muonun, menian mmie-mɔ wɔ ɛbɛle, bɛ dɩɛ, b'a man efian a ngan man bɛ taladɩ fufue'n. Bɛ 'ba wula taladɩ fufue bɛ nɔn mɩn yɛ nanndɩ, ɔ sanlan kɛ ɔ sɛ fata bɛ. ⁵ Sɔanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, kɛ ɔ 'wula taladɩ fufue nɩn antɩn.

Mɪn njici man yí dunman'n wɔ ngɔan kalata nɪn anun. Mɪn 'kan yí mɪn Sɪ nɔn yí mmɔɔfɔɔ'e'n-mɔ anyunnun ebɛɛ kɛ mɪn sɔanlan y'ɔ le yí. ⁶ Ejɔɛ mɔ Nyanmtan Wawɛ'n lɛ kan kele Asɔntɪn'n-mɔ'n, sɔanlan m'ɔ sɪ fasie'n, ɔ fá sie!

6. Filadɛɪɪfi Asɔntɪn'n kalata'n

⁷ Kɛɛ nyanmtansɔ bɔɔfɔɔ'e'n m'ɔ nɪan Filadɛɪɪfi Asɔntɪn nɪn asɔ'n kɛ:

Sɔanlan'n m'ɔ tɪ kɔnlɔn-ngɔnlɔn, ɛsɛ ɔ tɪ Ananhɔɛfɔɔ'e'n, sɔanlan'n mɔ belemgbɪn Davidi awulo'n sannvɛ'n wɔ yí sa nun'n, m'ɔ tike anɔan nɪn an, sɔanlan fíí kún ngɔala man nun tɔ'n, mɔ ɛsɛ ɔ tɔ nun an, sɔanlan fíí ngɔala man yí tike'n, ɛ 'nwun ejɔɛ m'ɔ lɛ kan'n: ⁸ Mɪn sɪ wɔ ninngɛ'n mɔ ɛ yɔ'n. Mɪn sɪ kɛ wɔ anwɔnsɛɛ'e'n tɪ kaan sɔa, nan kusɔ a fa mɪn ejɔɛ nɪn a sie. A nze man mɪn kɛ ɛ nzi man mɪn. Yí ti, m'an tike anɔan kɔn wɔ nyunnun. Anɔan sɔ'n, sɔanlan fíí ngɔala man nun tɔ. ⁹ ɛ 'nwun kɛ mɪn 'kɔɪn mɪn yɔ bɛ mɔ bɛ sɔ Abɔnsanmɔn, mɔ bɛ bu bɛ nwɔn kɛ bɛ tɪ Zufɔ kusɔ bɛ tɪ man Zufɔ mɔ bɛ di ato'n. Mɪn 'ba hyɪ bɛ maan bɛ kɔtɔ wɔ nyunnun bɛ yɪ wɔ ayɛ. Mɪn 'man bɛ nwun yí kɛ mɪn kulo wɔ. ¹⁰ Kɛmɔ a tila wɔ ahɔnlɔn a li mɪn Nɔan Ejɔɛ nɪn asɔ'n, mɪn kusɔ, mɪn 'sisa wɔ mɛɛ mɔ yalɛ'n 'ba tɔ mɔn nɪn anun menian'n-mɔ asɔ ɔ sa bɛ nɪan'n.

¹¹ Mɪn 'ba kɪkaala. Tila like'n mɔ ɛ le nɪn anun sɛɛ, n'ɛ man sɔanlan fíí tɔa wɔ de wɔ ahatua'n. ¹² Sɔanlan m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, mɪn 'fa yí mɪn yɔ mɪn Sɪ asɔntɪn sua nɪn anun mpɪla, ɔ nvite man fíí kún. Mɪn 'kɛɛ mɪn Nyanmtan'n dunman'n mɪn gua yí nwɔn, ɛsɛ mɪn 'kɛɛ mɪn Nyanmtan'n kulo'n dunman mɪn gua yí nwɔn. Kulo sɔ'n, y'ɔ le Zoluzalɛmɔn fɔfɔɛ'e'n m'ɔ fi mɪn Nyanmtan nɪn anwɔn ɛɔ anwunno ɔ 'ba

ju asu'n. ESE mun 'kele min dunman fufole'n yi nwun.
¹³ Ejole mo Nyanmtan Wawe'n le kan kele Asontin'n-
 mo'n, swanlan m'ow si fasie'n, o fa sie!

7. Laodise Asontin'n kalata'n

¹⁴ Kele nyanmtansu bɔfɔɛ'n m'ow ntan Laodise Asontin
 ntn asu'n ke:

Swanlan'n mo be fele yi Amun'n, m'ow di Nyanmtan
 anwon adanzte ananhole nun nun fɔɔn su'n, yi
 mo Nyanmtan nanndi yi su o bɔli ninng'e-n-mo
 kwalaaatin'n, e 'nwun ejole m'ow le kan'n: ¹⁵ Mun si wo
 junman'n mo e di'n. Mun si ke e ti man swanlan
 fololo, e ti man swanlan juejue kusu. Kemɔ e wo
 ninng'e nnyuan so ntn afian'n, mun kulo ke ahan e wo
 kun afan. Fololo anaan juejue. ¹⁶ Nan kemɔ e ti man
 fololo kusu e ti man juejue mo e jin yi nnyuan ntn
 afian'n, mun 'ba kpu wo mun tu. ¹⁷ E kan ke a nyan wo
 nwun. Ninng'e'n kwalaa mo e le kpɔndɛ'n, a nyan yi.
 E mmian man like fi anwon. Nan kusu e nzi man ke
 kanngu e ti yalefue, e ti alɔabɔfue. E ti ehianfue,
 wo nwun gua su, ese e ti anyɔnsinlinwafue. ¹⁸ Yi so
 ati, mun 'kan mun kele wo ke e to min sa nun esika
 kɔkɔle'n mo b'a holo yi sin nun b'a ti yi nwun'n nan
 a yo esikafue. To taladi fufue min sa nun wula nan
 fa wo nwun nyian'n. Ese to be nyɔn ayile min sa nun
 gua wo nyɔn ntn asu nan a nwun asu.

¹⁹ Be mo mun kulo be'n, mun cɔtn be nzu'n ese mun
 tu be fɔ. Yi so ati, nun wo nwun kaci wo abalabɔ'n
 nan yo juejue.

²⁰ Tie, n jin anwan ntn anzin mun bo. Swanlan m'ow ko
 ti min ntn'n m'ow ko tike anwan'n, mun 'wɔlu yi awulo,
 mun nun yi ye 'didi, yi kusu o nun mun ye 'didi.

²¹ Kemɔ n nili kunnunmun mo n di min si anwon
 ebete belemgbin bia ntn asu'n, swanlan biala mo yi

kɔsɔ ɔ kɔ li kunnunmun'n, mɪn 'man ɔ tanlan mɪn
nwɔn ebɛlɛ mɪn belemgbin bia nɪn asɔ. ²² Ejɔlɛ
mɔ Nyanmtan Wawɛ'n lɛ kan kele Asɔntɪn'n-mɔ'n,
sɔanlan m'ɔ sɪ fasie'n, ɔ fá síe!

KALATA NɪN ASɔ NZɔLɛ NSɔ'N

4

Nyanmtansɔ belemgbin bia'n

¹ Eɬɪ anzin, mɪn 'ntan an, antɪn b'a tike anɔvan kɔn
nyanmtansɔ elɔ. Sɔanlan'n mɔ yɪ nɪn'n te kɛ kɔnɔtɪ'n
mɔ n nili mɔa n dɪtɪ yɪ ngan'n, ɔ lɛ kan kele mɪn
kɛ: “Fɔ bala ɛwa nán man n yɪ ninngɛ'n mɔ bɛ 'ba
a'n n géle wɔ.” ² Ebɛlɛ ala, Nyanmtan Wawɛ'n kɔ tɔ
mɪn sɔ. ɔ kɔ fa mɪn kɔ fɔ nyanmtansɔ. Mɪn 'ntan
an, antɪn belemgbin bia kɔn jin ebɛlɛ, sɔanlan kɔn tɪ
sɔ. ³ Sɔanlan sɔ'n, yɪ nyɪn nɪn anun ta kɛ ebɔɛ'n mɔ
bɛ fɛlɛ yɪ zɔasɪpɔ'n, ɛsɛ ɔ ta kɛ ebɔɛ'n mɔ bɛ fɛlɛ
yɪ salɪdɔanɪn'n. Belemgbin bia sɔ'n, nyannɔnndɔn
kɔn a tɔ a bala yɪ. Nyannɔnndɔn sɔ'n ta kɛ ebɔɛ'n
mɔ bɛ fɛlɛ yɪ emelodɪ'n. ⁴ Bia abulaa nɔn nnan ta si
yia belemgbin bia'n. Mgbain abulaa nɔn nnan wowula
taladɛ nvufue, bɛ sɔ esika kɔkɔlɛ kele, bɛ tɪtɪ bia
sɔ'n-mɔ asɔ. ⁵ Belemgbin bia nɪn anun, nyanmtan'n kɛ
mɪatɪn mɪatɪn nɔn ejɔjɔlɛ ɔ nɔn mgbanlanlan fi nun fite.
B'a sɔ tɛɛ nsɔ. Bɛ jue belemgbin bia nɪn anyunnun. Tɛɛ
nsɔ sɔ'n y'ɔ le Nyanmtan Wawɛ nsɔ'n. ⁶ Like kɔn wɔ bia
nɪn anyunnun kɛ jenvie. Like sɔ'n ta kɛ ebɔɛ'n mɔ bɛ
fɛlɛ yɪ kilistaltɪ'n. Bia nɪn ayialɛ nnan nɪn asɔ, naan
nnan jijin ebɛlɛ. Naan sɔ'n-mɔ le anyɪtan dɔɔn kpa bɛ
nyunnun nɔn bɛ nzin. ⁷ Alimɔa dɪɛ'n sɔman tɛtɪanfɔɛ.
M'ɔ tɪan yɪ nnyuan'n soman ɛnalɛ baa. M'ɔ tɪan yɪ
nsan'n soman kulo sɔanlan. M'ɔ tɪan yɪ nnan'n soman

kòlìe m'ò le tu ò. ⁸ Naan sò'n-mò nunhan kùn biala le ndeba nsian. BÉ nwùn'n líka kùalaa nùn bE ndeba'n-mò abù tì anyìan. Cìan daa, kòngòe o, eyua o, ejòle mò bE kan'n y'ò le kE:

“Kùnlùn-ngùnlùn, kùnlùn-ngùnlùn, kùnlùn-ngùnlùn
y'ò le yÉ Mùn Tunminfùe Nyanmtan Kpili
mò daba anùn ò wò ebèle, ènè ò wò ebèle mò èsè ò le
'ba'n.”

⁹ TÈmùn biala mò naan nnan sò'n 'wula sùanlan'n m'ò tì bia nùn asù m'ò tì asì dahuu nùn anunminnyanmùn bE yì yí ayè bE da yí asì'n, ¹⁰ anùn mgbain abulaa nùn nnan nùn a kùtù sùanlan'n m'ò tì bia nùn asù nùn anyunnun, bE sù sùanlan'n m'ò tì asì dahuu'n. BÈ 'kùtù bE sù yí a, bE tu bÉ esika kòkòle kele'n bE gua yí nyunnun ebèle, anùn bÉ nwan:

¹¹ “YÉ Mùn, yÉ Nyanmtan, anunminnyanmùn'n,
ayè eyùe'n nùn tunmin'n sE fata wó.
Ò sanlùn kE wó yê a bò ninnge'n kùalaa ò.
A hulo y'ò man bE wò ebèle bE le ngùan ò.”

5

Nyanmtan Bùà Baa'n

¹ Èhì anzin, mùn 'tù mún nyùn an, n gò nwun kalata kùn, b'a nyùnnyan yí bolomolo sùà. B'a hèle yí kunnun nùn yí nzin. Sùanlan'n m'ò tì belemgbin bia nùn asù'n le kalata sò'n yí sa fama nùn anun. B'a sie sù nzòle nsù, ² èsè mùn 'ntan an, anùn nyanmtansù bòfùe kùn m'ò le tunmin le tìan sèle kpa ò bisa kE: “Nwan yê ò kùala nzòle'n-mò mò b'a sie yí kalata nùn asù'n tttì nán ò buke nun ò?” ³ Ò bisalì sò a, nyanmtansù èlò o, asì ewa o, asìe nùn abù èlò o b'a nnyan man sùanlan fíí mò ò 'buke kalata nùn anun ò ntan nun ò. ⁴ N gò sùsa mún sa n gò gua mún ti n gò sun sèle kpa. Ò sanlùn kE b'a nnyan man

svanlan m'ɔ sɛ fata mɔ ɔ 'buke kalata nɪn anun bɔbɔ nán ɔ nɪtan nun ɔ. ⁵ Ɛhi a, mgbain abulaa nɪn nnan nɪn anun kɔn kɔ se mɪn kɛ: “N'ɛ sun, nan nɪtan, tɛtɪanfɔɛ'n m'ɔ fi Zuda afilie nɪn anun'n, belemgbin *Davidi anɔnman'n, ɔ'a li kunnunmun, ɔ kɔala ɔ tɪtɪ nzɔlɛ'n-mɔ mɔ b'a sie kalata nɪn sv'n ɔ buke nun.”

⁶ Ɛhi, mɪn 'nɪtan an, anɪn *Bɔa Baa kɔn jin naan nnan'n nɪn mgbain abulaa nɪn nnan'n mɔ b'a bɔ bia nɪn anwɔn holo nɪn afian. Ewue'n m'ɔ wuli'n kafɔan tɛ wɔ yɪ nwɔn. ɔ le mmɛ nsɔ ɔ nɪn anyɪtan nsɔ. Anyɪtan nsɔ sɔ'n y'ɔ le Nyanmɪtan Wawɛ nsɔ'n mɔ ɔ'a svan bɛ astɛ'n lɪka kɔalaatin'n. ⁷ Bɔa Baa'n kɔ kpunngɛ Svanlan'n m'ɔ tɪ bia nɪn asɔ mɔ kalata'n wɔ yɪ sa fama nɪn anun'n nán ɔ'a le. ⁸ Kɛ Bɔa Baa'n leɪ kalata'n, naan nnan'n nɪn mgbain abulaa nɪn nnan'n, bɛ kɔ kɔtɔ yɪ nyunnun. Bɛ nunhan kɔn biala le sanngo kɔn, ɔ nɪn esika kɔkɔlɛ kangɔ. Kangɔ sɔ'n, *ansan yi yɪ. Ansan'n y'ɔ le Nyanmɪtan menian'n-mɔ asɔnɪn'n mɔ bɛ yɔ'n. ⁹ Bɛ kɔ tɔ ejue fɔfɔlɛ kɔn, bɛ nwan:

“Wɔ y'ɔ fata kɛ ɛ fa kalata nɪn ɔ.

Wɔ y'ɔ fata kɛ ɛ tɪtɪ nzɔlɛ'n-mɔ

mɔ b'a sie yɪ sv nɪn anun ɔ.

ɔ sanlɪn kɛ bɛ hunlin wɔ.

ɔ nanndɪ wɔ ewue nɪn asɔ,

a to menian a man Nyanmɪtan.

Menian sɔ'n-mɔ fi afilie biala anun, anɪɛ biala ɔ nɪn mân
biala anun.

¹⁰ A man b'a kaci

yɛ Nyanmɪtan'n Belemgbin Mân nɪn anun menian

b'a kaci tɛɛyɪfɔɛ bɛ sv yɪ.

ɛsɛ bɛ 'di belemgbin astɛ nɪn asɔ.”

¹¹ Ɛhi anzin, mɪn 'tɔ mɪn nyɪn bieku an, mmɔfɔɛ
nwala nwala kpa a ta a si a yia bia'n nɪn naan nnan'n nɪn

mgbain abulaa n̄n̄n n̄n̄n'n. Mmɔfɔɛ sɔ'n-mɔ tɪ akpɪ
akpɪ kɔ yɔ nyɛ bɛ lɛ tɪan kpa ¹²bɛ tɔ ejue kɛ:

“Bɔa Baa'n mɔ bɛ hunlin yɪ'n,
yɪ yê tunmin'n, anyanbɛnwɔn'n, ngɛlɛ'n,
anwɔnsɛlɛ'n, asasɔɛ'n, anunminnyanmɔn'n
n̄n̄n ayɛ ɛyɪɛ'n sɛ fata yɪ ɔ.”

¹³ Mɪn 'tie kɔsɔ a, an̄n̄n n̄n̄nge'n-mɔ mɔ Nyanmtan a
bɔ'n, m'ɔ wɔ nyanmtansɔ o, asɪɛ asɔ o, asɪɛ abɔ ɔ n̄n̄n
jenvie nun o, bɛ kɔalaa bɛ lɛ tɔ ejue kɛ:

“Ayɛ ɛyɪɛ'n, asasɔɛ'n, anunminnyanmɔn'n
n̄n̄n tunmin'n tɪ Sɔanlan'n m'ɔ tɪ bia n̄n̄n asɔ'n
ɔ n̄n̄n Bɔa Baa'n dɪɛ dahuu!”

¹⁴ Mɔ bɛ kɔ tɔ ejue sɔ'n, an̄n̄n naan n̄n̄n n̄n̄n a sɔ sɔ
kɛ: “Am̄n!” An̄n̄n mgbain abulaa n̄n̄n n̄n̄n n̄n̄n a kɔtɔ
b'a sɔ Sɔanlan'n m'ɔ tɪ asɪ dahuu'n.

6

1. Nzɔlɛ'n m'ɔ li mɔa n̄n̄n ɛtɪɛ'n

¹ ɛh̄t̄ anzin, m̄n̄n 'tɔ m̄n̄n nȳn̄n an, n gɔ nwun *Bɔa
Baa'n kɛ ɔ'a tɪ alimɔa nzɔlɛ nsɔ'n mɔ b'a sie yɪ kalata
n̄n̄n asɔ n̄n̄n anun. M'ɔ tɪl̄t̄ nun'n, m̄n̄n 'tie a, an̄n̄n
naan n̄n̄n n̄n̄n anun kɔn, yɪ n̄n̄n'n tɪ kɛ mgbanlanlan,
yɪ nwan: ‘Bala!’ ² Mɪn 'n̄tan an, n gɔ nwun ɛkpanngɔ
fufue kɔn. Sɔanlan'n m'ɔ tɪ sɔ'n le taa kɔn yɪ sa nun.
B'a fa belemgb̄n̄n ke b'a sɔa yɪ. ɔ lɛ kɔ belenzua sɔ kpa
ɔ 'kɔ a h̄n̄n ɔ di kunnunmun.

2. Nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ nnyuan n̄n̄n ɛtɪɛ'n

³ ɛh̄t̄ anzin, Bɔa Baa'n kɔ tɪ nzɔlɛ'n m'ɔ tian yɪ
nnyuan n̄n̄n anun. Mɪn 'tie a, an̄n̄n naan n̄n̄n'n, m'ɔ tian
yɪ nnyuan'n nwan: “Bala!” ⁴ ɛkpanngɔ kɔn biekun kɔ
fite, ɔ tɪ kɔkɔlɛ. Sɔanlan'n m'ɔ tɪ sɔ'n, bɛ kɔ man yɪ
dadɪɛ kp̄l̄l̄ kɔn ɔ n̄n̄n tunmin kɛ ɔ hȳɔn̄n ɛlɔɛ ɔ t̄ɔ m̄n̄n
n̄n̄n anun, ɔ m̄n̄n menian'n-mɔ h̄n̄n bɛ nwɔn.

3. Nzọ́lẹ̀'n m'ọ́ tian yí nsan n̄n ẹ̀tíẹ̀'n

⁵ Ẹ̀hí anzin, Bv̄a Baa'n kọ́ tì nzọ́lẹ̀'n m'ọ́ tian yí nsan n̄n anun. M̄n 'tíe a, an̄n naan n̄n'an'n, m'ọ́ 'tian yí nsan'n, nwan: “Bala!” M̄n 'n̄tan an, n gọ́ nwun ẹ̀kpanngọ́ bile k̄n. S̄vanlan k̄n tì s̄v. Ọ́ le toe k̄n yí sa nun. ⁶N d̄l̄l̄ an̄t̄e bie wọ́ naan n̄n'an n̄n afian. An̄t̄e sọ́'n nwan: “*Bele cilo k̄n tì ct̄an k̄n junman n̄n anw̄n ahatua. *Ọ́l̄zv̄ cilo nsan tì ct̄an k̄n junman n̄n anw̄n ahatua. Nan div̄n n̄n ngo'n, bé d̄t̄e, n'ẹ̀ fa wọ́ sa kan bé.”

4. Nzọ́lẹ̀'n m'ọ́ tian yí n̄n'an n̄n ẹ̀tíẹ̀'n

⁷ Ẹ̀hí anzin, Bv̄a Baa'n kọ́ tì nzọ́lẹ̀'n m'ọ́ tian yí n̄n'an n̄n anun. M̄n 'tíe a, an̄n naan n̄n'an'n, m'ọ́ tian yí n̄n'an'n nwan: ‘Bala!’ ⁸ M̄n 'n̄tan an, n gọ́ nwun ẹ̀kpanngọ́ k̄n. Ọ́ tì asuaminlin. S̄vanlan'n m'ọ́ tì s̄v'n, b̄e f̄ēl̄e yí “Ewue”. Ọ́ 'kọ́ a, an̄n ẹ̀bọ́lọ́ m̄an'n t̄va yí. B̄e kọ́ man bé dad̄t̄e n̄n tunmin k̄e as̄t̄e n̄n as̄v ẹ̀wa menian'n-mọ́ mọ́ b'a bu bé nun n̄n'an'n, b̄e t̄ú k̄n. B̄e m̄án b̄e wú ẹ̀lọ́e nun, ẹ̀họ́e nun, ẹ̀f̄ok̄e nun ȳê b̄e m̄án as̄t̄e n̄n as̄v ebolo naan'n-mọ́ hún bé.

5. Nzọ́lẹ̀'n m'ọ́ tian yí nnun n̄n ẹ̀tíẹ̀'n

⁹ Ẹ̀hí anzin, Bv̄a Baa'n kọ́ tì nzọ́lẹ̀'n m'ọ́ tian yí nnun n̄n'an n̄n anun. M̄n 'n̄tan an, n gọ́ nwun bé mọ́ b̄e hunlin bé n̄n ẹ̀kala'n esika k̄kọ́lẹ́ t̄ob̄l̄l̄'n mọ́ b̄e yala *ansan s̄v n̄n anw̄n. B̄e hunlin bé, ọ́ sanl̄n k̄e b̄e lili Nyanm̄tan anw̄n adanz̄t̄e ananh̄ol̄e nun ẹ̀s̄e b̄e hanl̄n yí N̄van Ẹ̀j̄ol̄e'n. ¹⁰ B̄e l̄e t̄ian s̄ēl̄e kpa b̄e kan k̄e: “Ȳé M̄n, wọ́ mọ́ ẹ̀ tì k̄unl̄n-nḡunl̄n, ẹ̀s̄e ẹ̀ tì ananh̄ol̄e f̄ūe'n, ẹ̀ 'n̄w̄nnd̄e dede ọ́ ju ct̄an benin n̄n a bua as̄t̄e n̄n as̄v menian'n-mọ́ mọ́ b̄e hunlin ȳé'n nd̄e?” ¹¹ B̄e kọ́ man bé k̄valaa talad̄t̄e n̄v̄fue nḡok̄n b̄e kọ́ wula n̄n b'a han b'a hele bé k̄e b̄e sí ab̄utal̄e b̄e n̄w̄nnd̄e m̄ēl̄e kaan

biekun, maan bé nʋan yía. Afi bé nianman'n-mɔ nʋn bé manngʋn'n-mɔ mɔ be nʋn be di junman'n mɔ be te wɔ asɛ nʋn asʋ'n, menian'n-mɔ 'ba hun bé kʋsʋ.

6. Nzɔɛ'n m'ɔ tian yí nsian nʋn ɛtɛ'n

¹² Ɛhi anzin, mʋn 'nʋan an, anʋn Bʋa Baa nʋn a tɪ nzɔɛ'n m'ɔ tian yí nsian nʋn anun. Asɛ'n kɔ kpʋsʋ sɛɛ kpa. sɛnzɛ'n kɔ lu tuun kɛ ɛtanlan tuun. Sala'n kɔ bʋlʋ kɛ moja. ¹³ Nzalama'n-mɔ fi anwunno be kɔ tutu be kɔ gua asɛ kɛ figi amuin mɔ anwʋnman kpili kʋn a kpʋlʋ yí a gua ɔ. ¹⁴ Nyanmʋan'n kɔ nyʋnnyan bolomolo kɛ kalata mɔ b'a nyʋnnyan ɔ. Yí bʋsʋ kɔ nunnun. Mmʋka'n-mɔ kʋalaatin nʋn asue afian mgbɔɛ'n-mɔ fi bé bʋsʋ kɔ tu.

¹⁵ Asɛ nʋn asʋ mmelemgbin ɔ nʋn sʋ mgbain'n-mɔ, nzalafʋ mgbain'n-mɔ, esikafʋɛ'n-mɔ, tunminfʋɛ'n-mɔ, menian bʋ nga'n-mɔ, nganga nʋn bé mɔ be tɪ man nganga'n, bé kʋalaa be kɔ nwanndi. Be kɔ hɔ be kɔ fɛfɛ kunman mgbili'n-mɔ anun, ɔ nʋn nyɔbʋɛ mgbili'n-mɔ mɔ be wɔ mmʋka'n-mɔ asʋ nʋn afian. ¹⁶ Be kan be kele mmʋka'n-mɔ, nʋn nyɔbʋɛ mgbili'n-mɔ kɛ: “Ɛmɔ bú gúa yé sʋ, be fía yé. Nán be man sʋanlan'n m'ɔ tɪ belemgbin bia nʋn asʋ'n nwun yé. Nán be man Bʋa Baa'n sɪkpɛ cɪ yé. ¹⁷ ɔ sanlɪn kɛ bé sɪkpɛ cɪan kpili nʋn a ju. Nan nwan yê ɔ kɔ hʋala yí nyunnun jinlan ɔ.”

7

Izalay ɛ menian akpɪ ɛya kʋn abulanan ɔ nʋn nnan'n

¹ Ɛhi anzin, mʋn 'nʋan an, anʋn nyanmtansʋ mmɔfʋɛ nnan jijin asɛ nʋn ayialɛ nnan nʋn asʋ. Be kɔ hyɪ anwʋnman nnan'n m'ɔ fita asɛ nʋn asʋ ɛwa'n be kɔ sie. ɔ man anwʋnman fíí nvita man asɛ'n, jenvie'n nʋn baka biala asʋ kún. ² Nan lɪka mɔ sɛnzɛ'n fite'n, mʋn

'ntan an, antn nyanmtansu bofue kun fi elo. O le like kun yi sa nun. Like so'n ye Ttastfue Nyanmtan'n fa sie ninng'e'n-mo nzole o. Bofue so'n ko tan sele kpa. O ko han ko hele mmofue nnan'n mo b'a man be tunmin ke be seti aste ntn asu o nun jenvie ntn anun ninng'e'n ke:

³ “Nan be fa be sa be kan aste'n, o nun jenvie'n, o nun mmaka'n-mo fi dede o ho ju mele mo ye ko sie ye Nyanmtan'n ngba'n-mo anwunman ntn asu nzole'n.”

⁴ Be ko bo be mo b'a sie be nwunman ntn asu nzole ntn anwan be ko hele mtn. Be ti menian akpu eya kun abulanan o nun nnan. Be fi izalaye nvilie'n-mo kwalaa anun.

⁵ Zuda afilie ntn anun, menian akpu bulu nun nnyuan ye bofue'n sielt be nzole o. Lubentn afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. Gad afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. ⁶ Azee afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. Nefutali afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. Manase afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. ⁷ Simeun afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. Levi afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. Isakaa afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. ⁸ Zabolun afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. Zozefu afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan. Bitnzvamtn afilie ntn anun menian akpu bulu nun nnyuan.

Meninsunman'n mo 'ba su Nyanmtan'n

⁹ Ehi anzin, mtn 'tu min nytn biekun an, n go nwun menian doon kpa. Swanlan fi ngbala man be ka. Menian so'n-mo fi man'n lka kwalaaatin, be fi afilie kun biala anun, be kan ante kun biala. Be wowula taladi nvufue, be le aye male be sa nun be jijin Nyanmtan belemgbin bia'n nun *Bua Baa ntn anyunnun ebete. ¹⁰ Be le bo be sulo be kan ke:

“Nyanmtan m'ɔ tɪ belemgbin bia nɪn asɔ'n,
ɔ nɔn Bɔa Baa'n, bɛ yê bɛ de yé ti ɔ.”

¹¹ Nyanmtansɔ mmɔɔɔɔ'n-mɔ kɔlaatin kɔ ta kɔ si kɔ
yia bia'n, mgbain abulaa nɔn nnan'n nɔn naan nnan'n.
Bɛ kɔ butu butu bɛ nyɪn asɪ bia nɪn anyunnun bɛ kɔ sɔ
Nyanmtan. ¹² Bɛ nwan:

“Amɪn!

Ayɛ ɛyɪɛ'n, anunminnyanmɔn'n,
ngɛɛ'n, asɪna'n, asasɔɛ'n,
tunmin'n nɔn anwɔnsɛɛ'n
tɪ yé Nyanmtan'n dɪɛ ctan daa!
Amɪn!”

¹³ Mɔ mmɔɔɔɔ'n-mɔ anɔan tɔɪɪ'n, mgbain abulaa nɔn
nnan nɪn anun kɔn kɔ bisa mɪn kɛ: “Nwan menian dɪɛ-
mɔ yê bɛ wowula taladɪɛ nvufue'n? ɛsɛ nin yê bɛ fi
ɔ?”

¹⁴ Ngɔ bua yɪ kɛ: “Nannan, mɪn nzi man. Nan wɔ dɪɛ
ɛ sɪ.”

ɛhɪ a, ɔ kɔ han kɔ hele mɪn kɛ: “Menian sɔ'n-mɔ yê
b'a nwun bɛ nyunnun kpili nɪn ɔ. Bɛ le Bɔa Baa'n moja'n
b'a kpɔ bɛ taladɪɛ'n maan ɔ a yɔ fufue. ¹⁵ Yɪ sɔ ati, yê
ɔ man bɛ jijin Nyanmtan belemgbin bia nɪn anyunnun
kɔngɔɛ nɔn eyua bɛ sɔ Nyanmtan yɪ sua nɪn anun ɔ.
Sɔanlan'n m'ɔ tɪ bia nɪn asɔ'n 'sisa bɛ. ¹⁶ ɛhɔɛ ngɔ hun
man bɛ fɪɪ kɔn. Nzuhoe ngɔ hun man bɛ fɪɪ kɔn. Eyua
ngɔ bɔ man bɛ fɪɪ kɔn. Ahulo ngɔ hun man bɛ fɪɪ kɔn.
¹⁷ ɔ sanɪn kɛ Bɔa Baa'n m'ɔ jin bia nɪn anyunnun'n, ɔ
'kaci bɛ bɔa ɛntanfɔɛ, ɔ 'man bɛ nɔn ngɔan nzue'n. ɛsɛ
Nyanmtan 'ba cici bɛ nyɪn abɔ ɛmɔɪn'n kɔlaatin.”

8

7. Nzɔɛ'n m'ɔ tian yɪ nsɔ nɪn ɛtɪɛ'n

¹ MELE mo *Bua Baa'n tlti nzole'n m'ɔ tian yí nsu ntn anun'n, elɔ kɔ tɔ diin kɔ yɔ dɔhyɔtɔ fan. ² Ehi anzin, mtn 'ntan an, n gɔ nwun nyanmtansu mmɔfɔe nsu'n mɔ be jijin Nyanmtan anyunnun'n. BE kɔ wowula bé sa nun kɔnɔti nsu. ³ Nyanmtansu bɔfɔe kɔn biekun kɔ a kɔ jinlan esika kɔkɔle tɔbtɔ ntn anwɔn ebɛle. ɔ le esika kɔkɔle pɔpɔti kɔn yí sa nun. Pɔpɔti sɔ ntn anun yé be yala alawu ntn ɔ. BE kɔ man yí alawu dɔɔn kpa. ɔ kɔ fa kɔ fɔla Nyanmtan menian'n-mɔ asɔntɔn eyɔle ntn anun. ɔ kɔ yala yí esika kɔkɔle tɔbtɔ'n m'ɔ wɔ bia ntn anyunnun ebɛle ntn asu. ⁴ Alawu'n mɔ nyanmtansu bɔfɔe'n le yala yí nɔn Nyanmtan menian'n-mɔ asɔntɔn eyɔle'n, yí ewusanlan'n kɔ fɔ dede Nyanmtan anyunnun. ⁵ ESE nyanmtansu bɔfɔe'n kɔ fa esika kɔkɔle tɔbtɔ ntn asu sɔn'n bie. ɔ kɔ fa kɔ gua alawu pɔpɔti ntn anun ɔ kɔ ju kɔ tɔ asɛ ntn asu. KE ɔ tɔtɔ yí asɛ ntn asu'n, mgbanlanlan'n kɔ te, be kɔ tɔ menian ejɔɔle, nyanmtan'n kɔ kpɛ mɔtɔn, asɛ'n kɔ kpusu.

KɔNɔTI NSU'N

1. Kɔnɔti'n m'ɔ li mɔa'n

⁶ Ehi anzin, nyanmtansu mmɔfɔe nsu'n mɔ be le kɔnɔti nsu'n kɔ bɔbɔa bé nwɔn be le ba hu nun.

⁷ Alimɔa bɔfɔe'n kɔ hu yí kɔnɔti dɛ'n. Ebɛle ala, asukocɔtɔn nɔn sɔn, moja fɔla nun, ɔ kɔ tɔ asɛ ntn asu. BE bu asɛ ntn anun nsan an, lɔka m'ɔ yalalɔ'n tu kɔn. BE bu asɛ ntn asu mmaka'n-mɔ anun nsan an, mɔ be yalalɔ'n tu kɔn. Ndile kɔvalaa yalalɔ.

2. Kɔnɔti'n m'ɔ tian yí nnyuan'n

⁸ Ehi anzin, bɔfɔe'n m'ɔ tian yí nnyuan'n kɔ hu yí kɔnɔti dɛ'n. Like'n tɔ ke bɔka kpili kpa mɔ sɔn a tɔ nun ɔ. BE kɔ ju like sɔ'n be kɔ tɔ jenvie ntn anun. Lɔka m'ɔ

kacili moja'n, bE bu jenvie ntn anun nsan an, o tu kbn. ⁹Nun ninng'e'n mo bE wuli'n, bE bu jenvie ntn anun nsan an, bE tu kbn. Meli'n mo bE wo jenvie ntn anyt̄nsu mo bE yalali'n, sE bE bu jenvie ntn anyt̄nsu meli'n kwalaa anun nsan an, bE tu kbn.

3. Kɔnɔti'n m'ɔ tian yí nsan'n

¹⁰ Ehi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nsan'n kɔ hu yí kɔnɔti dɛ'n. Nzalama kpili kpa m'ɔ so kE tEɛ, o fi anwunno kɔ tu kɔ tɔ. Bɛ bu asɛ ntn asu asue'n-mo nɔn asutile'n-mo anun nsan an, lɪka m'ɔ tɔlɪ'n tu kbn. ¹¹ Bɛ fɛɛ nzalama so ntn “Abɔyɔ”. Asue mo Abɔyɔ'n hanlɪn yí'n, bE bu asɛ ntn asu asue'n-mo anun nsan an, o tu kbn. Menian dɔɔn kpa kɔ nɔn Abɔyɔ nzue'n. Bɛ kwalaa mo bE nɔnlɪn'n, bE wuli. O sanlɪn kE diyɔɛ wo nun.

4. Kɔnɔti'n m'ɔ tian yí nnan'n

¹² Ehi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nnan'n kɔ hu yí kɔnɔti dɛ'n. Sɛnzɛ ntn ɛta m'ɔ ta'n, bE bu nun nsan an, lɪka m'ɔ nda man'n tu kbn. Bɛ bu sala ntn anun nsan an, lɪka m'ɔ nda man'n tu kbn. Bɛ bu nzalama'n-mo anun nsan an, bɛ mo bE nda man'n tu kbn. Bɛ bu alɪtɪan'n jawe ntn anun nsan an, awosin'n tu kbn. Bɛ bu alɪsan ntn anun nsan kɔsu a, awosin'n tu kbn.

¹³ Mɛɛ sɔ'n, mɪn 'ntan an, antn kɔlɛ kɔn lɛ tu sɪn nyanmtan ntn anyunnun. Mɪn tɪ kE o lɛ sun o kan yí sɛɛ kpa kE: “Munnzue! Munnzue! Munnzue lɛ ba tɔ menian'n-mo mo bE wo asɛ ntn asu'n mɛɛ mo mmɔfɔɛ nsan'n 'ba hu bɛ kɔnɔti'n!”

9

5. Kɔnɔti'n m'ɔ tian yí nnun'n

¹ Ehi anzin, nyanmtansu bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nnun'n kɔ hu yí kɔnɔti dɛ'n. Mɪn 'ntan an, antn nzalama kɔn

fi anwunno ɔ kɔ tɔ asɪɛ nɪn asɔ. BE kɔ fa kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn sannvɛ'n bɛ kɔ wula yɪ sa nun. ²ɔ kɔ tike kunman nɪn asɔ. Ebele ala, ewusanlan mindo, mindo, kɛ ebo mɔ bɛ lɛ yala yɪ fi kunman nɪn anun kɔ fite. Ewusanlan'n m'ɔ fi kunman nɪn anun fitelt'n kɔ lu mân nɪn anun tuun ɔ kɔ hyɪ sɛnzɛ'n, bɛ ngɔala man ɛnwɔnmɪtan de. ³Tɛtɛbɔabɔa fi ewusanlan nɪn anun kɔ fite fite, bɛ kɔ fa asɪɛ'n. BE kɔ man bɛ tunmin. BE ka a, bɛ nɔan'n le bɔlɛ kɛ nyanmɪtan aka'n. ⁴BE kɔ han bɛ kɔ hele bɛ kɛ nán bɛ kan ndile'n, nán bɛ kan baka fíí. Nan menian mɔ Nyanmɪtan nzɔlɛ nnɔn man bɛ nwɔnman nɪn asɔ'n, bɛ nɔn bɛ yía nun. ⁵B'a mman man tɛtɛbɔabɔa sɔ'n-mɔ atɪn kɛ bɛ hún menian sɔ'n-mɔ. Nan bɛ manlɪn bɛ atɪn kɛ bɛ héle bɛ yalɛ dede sala nnun. Yalɛ sɔ'n mɔ bɛ 'kele bɛ'n, ɔ tɪ kɛ sɔanlan mɔ nyanmɪtan aka kɔ ha yɪ'n. ⁶Yalɛ sɔ'n mɔ bɛ 'ba li yɪ sala nnun nɪn anun'n, ɔ 'ka menian sɔ'n-mɔ angɔnmɪtan an, ahan b'a wu kpê kɔn, nan kɔsɔ bɛ le nwu man. BE 'ba se kɛ ewue hún bɛ kpê kɔn, nan kɔsɔ ewue'n ngɔ tɛ man bɛ sɔ.

⁷Tɛtɛbɔabɔa sɔ'n-mɔ, bɛ tɪ kɛ mgbanngɔ-mɔ mɔ b'a sesie bɛ mɔ bɛ lɛ fa bɛ kɔ hɔn ɛlɔɛ ɔ. BE sɔ esika kɔkɔlɛ kele. Bɛ nyɪn nɪn anun soman kulo sɔanlan. ⁸Bɛ tɪ enyuan'n tɪ kɛ mmalasua'n-mɔ ati enyuan'n. Bɛ je'n-mɔ tɪ kɛ tɛtɪanfɔɛ aje. ⁹BE wowula bulalɛ taladɪɛ bɛ hue nɪn asɔ kɛ menian mɔ bɛ lɛ kɔ ɛlɔɛ ɔ. BE 'tu a, bɛ ndɛba nɪn anun te kɛ hyuili mɔ ɛkpanngɔ lɛ cɔɪn kɔ ɛlɔɛ ɔ. ¹⁰Bɛ dua'n tɪ dɛnɛ-dɛnɛ kɛ nyanmɪtan aka'n-mɔ dɪɛ'n. Bɛ dua sɔ nɪn anun yê tunmin'n mɔ bɛ 'fa bɛ kele menian'n-mɔ yalɛ dede sala nnun'n wɔ ɔ. ¹¹BE le bɛ belemgbin kɔn. Belemgbin sɔ'n tɪ bɔfɔɛ. Yɪ yê kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn'n wɔ yɪ sa nun ɔ. Ebele antɛ nɪn anun, bɛ fɛlɛ bɔfɔɛ sɔ'n “Abadɔn”. Gɛlɛktɪ antɛ nɪn

anun an, be fele yí “Apoliɔn”. Dunman sɔ'n, yí bu y'ɔ le ke seɔɔɔwafɔɔ.

6. Kɔɔɔɔɔ'n m'ɔ tian yí nsian'n

¹² Yale m'ɔ li mɔa nɔn a sɔn. Nan yale nnyuan mmiekun-mɔ wɔ bé nyunnun. ¹³ Ehi anzin, bɔfɔɔɔ'n m'ɔ tian yí nsian'n kɔ hu yí kɔɔɔɔɔ dɔɔɔ'n. Mɔn 'tie a, anɔn anɔɔ'n fi esika kɔkɔɔɔɔ tɔbɔɔɔ nɔn afannan nɔn anun. Esika kɔkɔɔɔɔ tɔbɔɔɔ sɔ'n jin Nyanmɔtan anyunnun ebɔɔɔ. ¹⁴ Anɔɔ'n le kan kele bɔfɔɔɔ'n m'ɔ tian yí nsian m'ɔ le kɔɔɔɔɔ'n yí sa nun'n ke: “Nyannjɔ Abɔɔsanmɔn mmɔfɔɔɔ nnan'n mɔ b'a ɔɔɔ bé asue kpili'n mɔ be fele yí Efalatɔ nɔn anɔan ebɔɔɔ'n.” ¹⁵ Be kɔ nyannjɔ mmɔfɔɔɔ nnan sɔ'n-mɔ. Junman mɔ be sielɔ bé ebɔɔɔ ke be lí afɔɔ sɔ'n, sala sɔ'n, ɔtan sɔ'n ɔ nɔn dɔɔɔ sɔ'n, y'ɔ le ke, be bu asɔɔ nɔn asɔ menian'n-mɔ anun fâ nsan an, mmɔfɔɔɔ sɔ'n hún fâ kɔn anun menian'n-mɔ. ¹⁶ Be kɔ bɔ mmɔfɔɔɔ nnan sɔ'n-mɔ nzalafɔ'n-mɔ mɔ be fɔ ekpanngɔ nɔn anɔan be kɔ hele mɔn. Be tɔ menian akpɔɔ Eya nnyuan.

¹⁷ Ke mgbanngɔ'n-mɔ nɔn menian'n-mɔ kpɔn tɔ yí'n, n gɔ nwun yí elalɔɔ nɔn anun. Bé taladɔɔ'n mɔ be wowula'n, yí hue nɔn asɔ tɔ bulalɔ. Mmie-mɔ dɔɔɔ'n tɔ kɔkɔɔɔ ke sɔn, mmie-mɔ tɔ kɔkɔɔɔ zɔɔn, mmie-mɔ tɔ akɔ elɔ. Mgbanngɔ'n-mɔ ati'n tɔ ke tɔɔɔanfɔɔɔ ati. Sɔn ewusanlan nvan nvan ke tui ndunmunlan fi bé nɔan anun fite. ¹⁸ Ninngɔ nsan sɔ'n kɔ hun menian'n-mɔ. Bé mɔ be wuli'n, be bu asɔɔ nɔn asɔ menian'n-mɔ anun nsan an, be tu kɔn. ¹⁹ Mgbanngɔ'n-mɔ tunmin'n wɔ bé nɔan'n nɔn bé dua nɔn anun. Bé dua'n tɔ ke owo, be le tile, be fa be kele menian'n-mɔ yalɔ.

²⁰ Menian bu nga'n-mɔ mɔ ninngɔ sɔ'n-mɔ a ngun man bé bie'n, b'a nnun man bé nwɔn b'a ngaci man bé abalabɔ'n. Be kɔ ha bé nyɔɔɔɔɔ ɔɔɔ nɔn anun, be kɔ tɔɔɔ mmɔsɔɔɔ'n-mɔ, esika kɔkɔɔɔɔ, jɔɔɔ nɔn ayɔwa abaaba,

εβυε νυν baka abaaba. Abaaba sɔ'n-mɔ nnwun man ast, be ndi man ejɔle, be ngɔala man nanndi. ²¹ Menian bu nga sɔ kɔnmgba'n kɔ ha bɛ meninhuan nɔn anun, bɛ jiliwa eyɛ nɔn anun, bɛ satɔɔfɔ nɔn anun, bɛ awue nɔn anun.

10

Bɔfɔe'n nɔn kalata kaan'n.

¹ Ehi anzin, mɔn 'ntan an, n gɔ nwun tunminfɔe bɔfɔe kɔn biekun, ɔ fi nyanmtansu ɔ le ju. Esue bɔlɛ fɔfɔ yɔ nwɔn, yɛ nyanngɔndɔn nɔn a tɔ a bala yɔ ti'n. Yɔ nyɔn nɔn anun'n ta ke sɛnzɛ. Yɔ ja'n-mɔ jue kpalamgbalɔn ke sɔn. ² ɔ le kalata kaan kɔn yɔ sa nun. Kalata sɔ'n, b'a buke nun. Yɔ ejian m'ɔ jin'n, yɔ ja fama'n jin jenvie nɔn anyɔnsu, yɛ bɛ'n jin astɛ nɔn asu. ³ ɔ kɔ tɔan sɛle kpa ke tɛtɔanfɔe. M'ɔ tɔanɔn sɔ'n, mgbanlanlan nsu'n kɔ te be kɔ sɔ su. ⁴ Mɔ be sɔɔ su'n, mɔn nwan mɔn 'kele ejɔle'n mɔ be hanɔn'n. Nan mɔn 'tie a, anɛ bie fi nyanmtansu. Anɛ sɔ'n le kan kele mɔn ke: “Ejɔle'n mɔ mgbanlanlan nsu nɔn a han'n, n'ɛ kele, nan man ɔ hɔ wɔ ti anun.”

⁵ Ehi a, bɔfɔe'n mɔ yɔ ja'n kɔn jin jenvie nɔn anyɔnsu, mɔ kɔn'n kɔsu jin astɛ nɔn asu'n, ɔ kɔ tɔnɔge yɔ sa fama'n nyanmtansu. ⁶ ɔ kɔ han sɔanlan'n m'ɔ ti ast dahuu, m'ɔ bɔɔ anwunno nɔn astɛ nɔn asu ninngɛ'n-mɔ nɔn jenvie nɔn anun dɛ'n-mɔ nɔn ati ke: “Mɛle nɔn man ebɛle fɔ kɔn! ⁷ Nan mɛle mɔ bɔfɔe'n m'ɔ tɔan yɔ nsu'n 'ba hu yɔ kɔnɔti dɛ'n, Nyanmtan nɔtalɛ nun like'n 'ba kɔn su. Like sɔ'n, ɔ hanɔn yɔ nwɔn ejɔle ɔ heleɔ yɔ ngɔa'n-mɔ mɔ be ti yɔ mgbɔmanfɔe'n.”

⁸ Ehi anzin, anɛ'n m'ɔ fi nyanmtansu m'ɔ n dɔɔn kɔ han kɔ hele mɔn biekun ke: “Kalata'n mɔ b'a buke nun mɔ bɔfɔe'n m'ɔ jin jenvie nɔn anyɔnsu, esɛ ɔ jin astɛ nɔn asu le yɔ yɔ sa nun'n, kɔ le.”

⁹ N gɔ hɔ bɔfɔe nɛn anwɔn elɔ, n gɔ sɛɛ yɪ kɛ ɔ fá kalata kaan'n mán mɪn. ɔ kɔ han kɔ hele mɪn kɛ: “De kalata sɔ'n nán di. ɔ 'yɔ wɔ kunnun elɔ eyɔ eyɔ, nan kɔsɔ ɔ 'yɔ wɔ nɔan nɛn anun mɛnlɛn-mɛnlɛn kɛ wɛ.”
¹⁰ N gɔ le kalata'n m'ɔ wɔ yɪ sa nun'n n gɔ li. ɔ kɔ yɔ mɪn nɔan nɛn anun mɛnlɛn-mɛnlɛn kɛ wɛ, nan mɔ m mɛnlɛn'n, ɔ yɔɔ mɪn kunnun elɔ eyɔ eyɔ. ¹¹ Eɛhɪ a, bɛ kɔ han bɛ kɔ hele mɪn kɛ: “Nyanmɛtan ngalɛ'n m'ɔ tɔ de menian dɔɔn'n, mán mán, anɛ anɛ ɔ nɔn mmelemgbɪn dɔɔn'n, ɔ sɛ kɛ ɛ hán yɪ biekun.”

11

Nyanmɛtan mgbɔmanfɔe nnyuan'n.

¹ Eɛhɪ anzin, bɛ kɔ wula mɪn sa nun ndɛɛ kpɔman kɔn. Kpɔman sɔ'n, bɛ fa bɛ susu ninnge. Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele mɪn kɛ: “Jasɔ, susu Nyanmɛtan sua'n ɔ nɔn esika kɔkɔɛ tɔbɪɪ'n, nán ka menian'n-mɔ mɔ bɛ kɔ asɔnɛn nun'n. ² Nan awulo'n dɛɛ, n'ɛ susu yɪ bie, yaci yɪ ɛbɛɛ, aft b'a fa b'a man bɛ mɔ bɛ tɪ man Nyanmɛtan menian'n. Bɛ 'ba nanndɪ kulo nwannzan-nwannzan nɛn asɔ dede sala abulanan nɔn nnyuan. ³ Mɛn 'ba sɔan mɪn adanzɛ nnyuan'n mɛn man bɛ ba bɛ kan mɪn Nɔan Eɛɔɛ'n dede ctan akpɪ kɔn ɛya nnyuan abulasian. Bɛ menian nnyuan sɔ'n, bɛ 'ba wula kotoku m'ɔ kele kɛ menian'n-mɔ nún bɛ nwɔn bɛ káci bɛ abalabɔ'n bɛ fá bɛ nwɔn bɛ mán Nyanmɛtan.”

⁴ Adanzɛ nnyuan sɔ'n-mɔ y'ɔ le *olɪvɔ mmaka nnyuan'n ɔ nɔn nganlanntɛ nnyuan'n mɔ bɛ jijin yɛ Mɛn m'ɔ le asɛ nɛn anyunnun ɛbɛɛ'n. ⁵ Sɛ sɔanlan bie nwan ɔ 'yɔ bɛ ɛtɛ a, sɪn fi bɛ nɔan nun fite ɔ yala bɛ mgbɔfɔe'n-mɔ. Sɔanlan mɔ yɪ nwan ɔ 'yɔ bɛ ɛtɛ'n, kɛ ɔ 'wu yɪ nɛn antɛn. ⁶ Mɛɛ'n kwalaa mɔ bɛ 'kan Nyanmɛtan Anɔan Eɛɔɛ'n, bɛ le tunmin bɛ kwalaa bɛ ct esue'n, bɛ

man ɔ ndɔ man. Ɛsɛ bɛ le tunmin bɛ kwalaa bɛ man asɛ nɛn asɔ asue'n-mɔ kwalaa kaci moja. Sɛ bɛ kulo kɛ ewue ngacile kwalaa ba mân nɛn anun an, bɛ le yí nwɔn tunmin bɛ man ɔ ba kɛ bɛ kulo wɔ mɛɛ biala.

⁷ Sɛ bɛ yue Nyanmtan Anɔvan ɛjɔɛ'n kan an, naan'n m'ɔ fi kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn nɛn anun 'fite'n nɔn bɛ b'a hɔn ɛɔɛ. Yí sa 'ba hɔala bɛ ɔ kun bɛ. ⁸ Bɛ fuin'n 'ba ha kulo kpili'n gua nɛn asɔ. Ɛbɛɛ yê bɛ bɔbɔli bɛ Mɛn kɔlɔwa nɛn asɔ ɔ. Kulo sɔ'n, bɛ fɛɛ yí anyɛndala nun Sodɔmɔn nɔn Ezipiti. ⁹ Mân mân anun menian, afilie afilie anun menian ɔ nɔn anɛ anɛ'n-mɔ anun menian 'ba tu nɛn bɛ fuin'n dede ctan nsan nɔn sin. Bɛ ngɔ man man sɔanlan fíí atɛn kɛ ɔ síe bɛ fuin'n. ¹⁰ Mân nɛn anun menian'n-mɔ 'ba li menian nnyuan sɔ'n-mɔ ewue nɛn anwɔn fɛ. Bɛ 'di yí nwɔn ndutue bɛ ce bɛ nwɔn ninngɛ. ɔ sanlɛn kɛ Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ nnyuan sɔ'n-mɔ, b'a man asɛ menian'n-mɔ a nwun bɛ nyɛnsɔ kpa.

¹¹ Nan mɔ ctan nsan nɔn sin'n sɛnlɛn'n, Nyanmtan kɔ fa ngɔvan wawɛ'n kɔ wula bɛ nun. Bɛ kɔ jasɔ kɔ jinlan bɛ ja nun. Esulo kpili kpa kɔ han bɛ kwalaa mɔ bɛ nwunlin bɛ'n. ¹² Anɛ kɔn fi nyanmtansɔ, ɔ kɔ tɛn sɛɛ kpa ɔ kɔ han kɔ hele mgbɔmanfɔɛ nnyuan'n kɛ: “Ɛmɔ fú bála ɛwa!” Mɔ bɛ 'fɔ bɛ kɔ'n, esue bɔɛ fɔfɔ bɛ nwɔn, bɛ mgbɔfɔɛ'n-mɔ nwunlin bɛ bɛ nyɛnsɔ.

¹³ Tɛmɔn sɔ kɔnmgba'n, asɛ'n kɔ kpusu sɛɛ kpa. Kulo'n lɛka m'ɔ bubuli'n, bɛ bu kulo bɔndɛn nɛn anun bulu a, ɔ tu kɔn. Menian akpɛ nsɔ kɔ wu nun. Esulo kɔ han bɛ bɔ nga'n-mɔ. Bɛ kɔ wula anwunno Nyanmtan nɛn anunminnyanmɔn.

¹⁴ Munnzue'n m'ɔ tian yí nnyuan nɛn a sɛn, m'ɔ tian yí nsan'n tɔa sɔ ndɛ-ndɛ.

7. Kɔnɔtɛ'n m'ɔ tian yí nsɔ'n

AYİKELE 11:15 26 AYİKELE 11:19

¹⁵ Ehi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nsɔ'n kɔ hu yí kɔnɔti dɛ'n. Ngɔ ti ejɔɔɔɛ wɔ nyanmtansɔ elɔ. Antɛ sɔ'n-mɔ lɛ tian sɛɛ kpa bɛ kan kɛ:

“Mân nɛn asɔ belemgbin elie'n ti yé Mɛn nɔn yí Kilisi'n dɛ sian'n.
Kilisi 'di belemgbin dahuu!”

¹⁶ Mɔ bɛ hanlɛn sɔ yuel'n, mgbain abulaa nɔn nnan'n mɔ bɛ tɛtɛ bɛ bia'n-mɔ asɔ Nyanmtan Kpili anyunnun ebɛɛ'n, bɛ kɔ butu butu bɛ nyɛn asɛ bɛ kɔ sɔ Nyanmtan Kpili. Bɛ nwan:

¹⁷ “Yé Mɛn, Tunminfɔɛ Nyanmtan,
Wó mɔ daba antɛ ɛ wɔ ebɛɛ,
ɛsɛ ɛ wɔ ebɛɛ ɛnɛ muonun'n,
yɛ 'da wó asɛ.

ɔ sanlɛn kɛ a yɛ wó tunmin kpili nɛn
a hele mân'n kɔalaa kɛ wó ngɔnmɛn ala yê
ɛ ti belemgbin ɔ.

¹⁸ Mân nɛn anun menian'n-mɔ falt wó nwɔn ɛkpɔ.
Nan mɛɛ nɛn a ju mɔ ɛ 'ba hele bɛ kɛ
bɛ nwɔn sikpɛ wɔ wó kunnun.
Tɛmɔn nɛn a ju,

ɛ 'ba bua ewue mma'n-mɔ kɔalaa ndɛɛ.
Mɛɛ nɛn a ju, wó ngɔa'n-mɔ
mɔ bɛ ti wó mgbɔmanfɔɛ'n, ɔ nɔn bɛ
mɔ bɛ ti wó dɛ mɔ bɛ nyɛn sɔ wó'n,
mgbain nɔn mmatɔnman, ɛ 'ba man bɛ ahatus.
Mɛɛ nɛn a ju, bɛ mɔ bɛ bɔ mân'n,
ɛ 'ba bɔ bɛ busɔ.”

¹⁹ M'ɔ yɔɔl sɔ'n, bɛ kɔ tike Nyanmtan sua'n m'ɔ wɔ nyanmtansɔ elɔ nɛn anɔan'n. Yí nyɛhyɛ alaka'n m'ɔ jin nun'n, bɛ nwun yí. Nyanmtan'n kɔ kpɛ mɛatɛn, n gɔ ti ejɔɔɔɛ, mgbanlanlan kɔ te, asɛ'n kɔ kpusu, asukɔɔɔn kɔ tɛtɛ kɔ gua.

NZOLE MGBILI NSU'N

12

1. *Balasua'n* nun naan kɔkɔle kpili'n

¹ Ehi anzin, nzole kpili kun kɔ fite nyanmtansu. Mun 'ntan an, n gɔ nwun balasua kun, sɛnze'n fɔfɔ yí nwɔn kɛ taladɛ m'ɔ wula. Yí ja'n jijin sala nun asu. ɔ su belemgbin kele. Kele sɔ'n, Nzalama bulu nun nnyuan wɔ su. ² Balasua sɔ'n ti nwɔnnzɛfɔɛ. Yí ku nun a han yí, nán yí yalɛ'n mɔ ɔ le yɔ yí'n, ɔ le man ɔ ttan. ³ Nzole kun biekun kɔ fite nyanmtansu. Mun 'ntan an, n gɔ nwun naan kɔkɔle kpili kpa kun. Naan sɔ'n, ɔ le tile nsu, yê mmɛ bulu. Yí ti kun biala su belemgbin kele. ⁴ ɔ le yí dua'n ɔ tutu nzalama'n-mɔ gua ast. Nzalama m'ɔ tutuli gualt ast'n, sɛ bɛ bu nzalama'n-mɔ kɔalaa anun nsan an, bɛ tu kun. Naan kɔkɔle sɔ'n kɔ jinlan balasua'n m'ɔ le wɔ nun anyunnun ebɛɛ, nán sɛ ɔ wɔ a, antɔ ɔ 'di yí wa'n. ⁵ Balasua'n kɔ wɔ baa belenzua kun. Baa belenzua sɔ'n, yí dein yê ɔ le bulalɛ kpɔman ɔ 'sie mân'n kɔalaa ɔ. Kɛ bɛ wɔlt yí bɛ tɔlt ast nun ala, bɛ kɔ fa yí bɛ kɔ hɔ Nyanmtan anwɔn elɔ yí bia nun anwɔn. ⁶ Balasua'n kɔ nwanndi kɔ hɔ ɛwâ nun anun elɔ. Ebɛɛ yê Nyanmtan sesielt lɔka kɛ ɔ tánlan maan bɛ tá yí dede ctan akpɔ kun eya nnyuan abulasian ɔ.

⁷ Ehi a, elɔɛ kun kɔ tɔ nyanmtansu elɔ. Nyanmtan Kpili bɔfɔɛ'n mɔ bɛ fɛɛ yí Minɛ'n nun yí mmɔfɔɛ'n-mɔ mɔ bɛ si yí su'n, bɛ nun naan kɔkɔle sɔ'n nun yí sasɔ dɛɛ'n-mɔ bɛ kɔ hɔn. ⁸ Bɛ kɔ hɔn dede Minɛ nun yí mmɔfɔɛ'n-mɔ asa kɔ hɔala naan kɔkɔle'n nun yí sasɔ dɛɛ'n-mɔ. Bɛ kɔ tu bɛ fi nyanmtansu. ⁹ Bɛ kɔ han naan kɔkɔle kpili'n kɔ tɔ gua su. Naan kɔkɔle kpili sɔ'n, y'ɔ le owo daba'n mɔ bɛ fɛɛ yí Abɔnsanmun'n. Bɛ fɛɛ

yí biekun *Satan m'ɔ laka mân bɔndɔn'n. Bɛ kɔ han yí
 ɔ nɔn yí sasɔ'n-mɔ bɛ kɔ gua astɛ nɔn asɔ.

¹⁰ Ɛhi anzin, mɔn 'tie a, n gɔ ti antɛ bie anwunno ɛɔ.

Antɛ sɔ'n lɛ tɔan kan kɛ:

“Sian dɛ, bɛ ti ele mɛɛ nɔn a ju!

Sian dɛ, Nyanmtan a yɔ yí belemgbin tunmin nɔn a hele!

Stan dɛ, tunmin'n wɔ yí Kilisi nɔn asa nun.

ɔ sanlɔn kɛ sɔanlan'n mɔ kɔngɔɛ nɔn eyua

ɔ kpɛ yɛ nianman'n-mɔ anwɔn ngɔnndɔnmgbɔ kele
 Nyanmtan'n,

b'a han yí b'a tɔ asɔ.

¹¹ ɔ nanndɔ *Bɔa Baa'n moja'n

nɔn yí nwɔn adanzɛ elie nɔn asɔ,

yɛ nianman'n-mɔ a li Abɔnsanmɔn asɔ kunnunmun.

B'a tie b'a fa bɛ ngɔan'n b'a to ewue.

¹² Yí sɔ ati, nyanmtansɔ, ɛ nɔn bɛ mɔ bɛ wɔ ɛɔ'n,

ɛmɔ lí ndutuel!

Nan munnzue a han astɛ'n nɔn jenvie'n!

ɔ sanlɔn kɛ Abɔnsanmɔn a ju bɛ nwɔn ɛɔ.

ɔ'a fɛ ɛya kpa,

aft ɔ sɔ kɛ yí mɛɛ'n m'ɔ ka'n tɔ sin kaan sɔa.”

¹³ Mɔ naan kɔkɔɛ'n nwunlin kɛ b'a han yí b'a tɔ astɛ

nɔn asɔ ɛwa'n, ɔ kɔ tu kɔ fɔan balasua'n m'ɔ wɔlti baa

belenzua'n. ¹⁴ Mɔ ɔ 'tu fɔan yí'n, bɛ kɔ man balasua'n

ndɛba nnyuan. Ndɛba sɔ'n-mɔ tɔ kɔltɛ kpili kɔn ndɛba.

Balasua'n kɔ tu kɔ hɔ ɛwâ nɔn anun ɛɔ, lɔka mɔ bɛ

sesielt bɛ manlɔn yí kɛ ɔ tánlan maan bɛ tá yí dede afɔɛ

nsan nɔn sin'n, nán owo nɔn asa a ngan man yí. ¹⁵ Nan mɔ

balasua'n 'tu kɔ'n, naan kɔkɔɛ'n kɔ kpɔ asue kpili kɔn

maan balasua'n tɔ nun yí mgbaha'n nɔn yí kɔ. ¹⁶ Nan

mɔ naan kɔkɔɛ'n kpɔlti asue'n, astɛ'n kɔ sɔ kɔ nɔn ɔ

kɔ le balasua'n. ¹⁷ Ɛhi a, naan kɔkɔɛ'n kɔ fa balasua

nɔn anwɔn ɛkpɔ. Balasua nɔn amma'n-mɔ, mɔ bɛ di

Nyanmtan mala ntn asv, mɔ be de Zozi Anvan Ejole'n be di'n, naan kɔkɔle'n kɔ fa elɔe kɔ tua bé. ¹⁸ Naan kɔkɔle'n kɔ hɔ kɔ jinlan jenvie ntn anvan anyvan ntn asv.

13

2. Naan'n mɔ fi jenvie ntn anun 'ba fite'n

¹ Eht anzin, mtn 'ntan an, n gɔ nwun naan kɔn ke ɔ fi jenvie ntn anun ɔ le fite. Naan sɔ'n le tile nsv, yê mme bulu. Mme kɔn biala sv belemgbin kele. B'a hêê Nyanmtan dunmannzectɛ ninngɛ b'a gua tile nsv'n kɔn biala asv. ² Naan sɔ'n mɔ n nwunlin yí'n tɪ ke abva. Yí ja'n tɪ ke naan kpili'n mɔ be fêê yí *usu'n dɛ'n. Yí nvan'n tɪ ke tetanfɔe anvan. Naan anwɔn esulo'n kɔ fa yí tunmin'n, yí belemgbin bia'n ɔ nɔn yí tunmin'n m'ɔ fa sie mân'n kɔ man yí. ³ Naan sɔ'n, ebɔta mɔ yí ti nsv ntn anun kɔn bɔtal't'n, ɔ di ke ɔ wu. Nan kɔsv yí kanlan'n kɔ hɔ. ɔ kɔ sin asɛ ntn asv ewa menian'n-mɔ kwalaa anwɔn, be kɔ si yí sv. ⁴ Menian'n-mɔ kwalaa kɔ sv naan kɔkɔle'n. ɔ sanlɪn ke ɔ'a fa yí tunmin'n ɔ'a man naan'n. Menian'n-mɔ kɔ sv naan'n kɔsv bie. Bé nwan: “Nwan yê ɔ nɔn naan'n sɛ ɔ? Nwan yê ɔ kwalaa yí nɔn kɔn ɔ?”

⁵ Be kɔ man naan ntn atɪn ke ɔ hán ejole ete tia Nyanmtan esɛ ɔ séct yí dunman. Mêê'n mɔ be falɪ be manlɪn yí ke ɔ lí tunmin'n tɪ sala abulanan nɔn nnyuan. ⁶ ɔ kɔ bɔ yí bɔ ɔ kɔ han ejole ete ete ɔ kɔ tia Nyanmtan, ɔ kɔ séct yí dunman. Nyanmtan lɪka m'ɔ tɪ'n, ɔ nɔn menian mɔ be nɔn yí wɔ nyanmtansv elɔ'n, ɔ kɔ han bé kwalaa bé nwɔn ejole ete. ⁷ Be kɔ man yí atɪn ke ɔ nɔn Nyanmtan menian'n-mɔ hún elɔe ɔ lí bé sv kunnunmun. Be kɔ man yí tunmin ke ɔ síe mân ntn anun nvilie'n-mɔ kwalaa, ɔ nɔn mân ntn

anun menian'n-mɔ kʋalaa, ɔ nʋn m̄an nʋn anun anɛ'n-mɔ kʋalaa. ⁸ Aɛɛ nʋn asʋ menian'n-mɔ mɔ Nyanmtan 'bɔ m̄an'n mɔ bɛ dunman nʋn man *Bʋa Baa'n mɔ bɛ hunlin yɪ'n kalata nʋn anun'n, menian sɔ'n-mɔ kʋalaa 'ba sʋ naan'n.

⁹ Sʋanlan m'ɔ st fasie'n, ɔ fá síe. ¹⁰ Sʋanlan m'ɔ di mɔ bɛ tu yɪ fiadɪ'n, bɛ 'tu yɪ fiadɪ. Sʋanlan m'ɔ kɔ fa dadɛ kɔ hun sʋanlan'n, bɛ 'fa dadɛ bɛ kun yɪ muonun bie. ɛhɪka ati, ɔ sɛ kɛ Nyanmtan menian'n-mɔ héle kɛ bɛ le dedi ɛɛ bɛ kʋala abʋtalɛ si.

3. Naan'n m'ɔ fi aɛɛ nʋn abʋ 'ba fite'n

¹¹ ɛhɪ anzin, m̄n 'ntan an, n gɔ nwun naan kʋn biekun. ɔ fi aɛɛ nʋn abʋ ɔ kɔ fite. ɔ le mmɛ nnyuan kɛ bʋa baa mmɛ. Yɪ ɛjɔjɔɛ'n soman naan kɔkɔɛ'n dɛ'n. ¹² ɔ le naan'n m'ɔ lili mʋa fitel't'n tunmin'n kʋalaatin yɛ ɔ fa yɔ ninngɛ'n-mɔ wɔ yɪ nyunnun ɔ. ɔ kɔ man aɛɛ nʋn asʋ menian'n-mɔ kɔ kpati kɔ sʋ alimʋa naan'n mɔ bɛ bʋtalɪ yɪ kɛ ɔ 'wu mɔ yɪ kanlan'n hɔl't'n. ¹³ ɔ kɔ yɔ asinbɛnwɔn ninngɛ mgbili mgbili kpa, dede ɔ man s̄n bɔbɔ fi nyanmtansʋ ɔ tɔ aɛɛ nʋn asʋ menian'n-mɔ kʋalaa anyunnun ɛbɛɛ. ¹⁴ Asinbɛnwɔn ninngɛ'n mɔ bɛ manlɪn yɪ atɪn kɛ ɔ yɔ wɔ alimʋa naan nʋn anyunnun ɛbɛɛ'n, ɔ manlɪn menian'n-mɔ minlinlin. ɔ kɔ han kɔ hele aɛɛ nʋn asʋ menian'n-mɔ kɛ bɛ n̄an alimʋa naan nʋn anwɔn sʋ bɛ sé abaaba kʋn n̄an bɛ sʋ yɪ. Alimʋa naan'n y'ɔ le mɔ bɛ le dadɛ bɛ bʋtalɪ yɪ ewue ɛbʋta mɔ ɔ'a nwu man'n. ¹⁵ Bɛ kɔ man kasian naan nʋn atɪn kɛ ɔ m̄an abaaba'n ngʋan maan ɔ jʋjɔ ɛɛ ɔ h̄n bɛ kʋalaa mɔ bɛ ngulo man kɛ bɛ sʋ yɪ'n. ¹⁶ Mgbain o, mmatʋnman o, esikafʋɛ o, ehianfʋɛ o, nganga o, bɛ mɔ bɛ tɪ man nganga o, naan'n kɔ man bɛ kɔ sesie bɛ kʋalaa bɛ nzɔɛ bɛ sa fama'n anaan bɛ nwɔnnaan nʋn asʋ. ¹⁷ Sʋanlan mɔ b'a nzie man yɪ nzɔɛ sɔ'n bie'n, ɔ le man

atɪn ɔ ndo man like, ɔ le man atɪn ɔ ndɔntɪn man like. Nzɔle sɔ'n y'ɔ le naan'n dunman'n anaan yí dunman'n mgbɔnndan nzɔle'n.

¹⁸ Ewa dɛ, bɛngɛɛfɔɛ ɛjɔle ɔ. Svanlan m'ɔ sɪ ngɛɛ'n kɔala kɛ ɔ tɪtɪ ɔ nwun naan'n dunman'n mgbɔnndan nzɔle'n. ɔ sanɪn kɛ svanlan dunman ɔ. Yí nɔvan tɪ ɛya nsian abulasian nɔn nsian.

14

4. Nyanmɪtan Bɔa Baa'n nɔn yí menian'n-mɔ

¹ Eɪɪ anzin, mɪn 'nɪtan an, n gɔ nwun *Bɔa Baa'n kɛ ɔ jin Sɪvɪn bɔka nɪn asɔ. Menian akpɪɪ ɛya kɔn abulanan nɔn nnan jijin yí nwɔn ɛbɛɛ. B'a hɛɛ Bɔa Baa'n nɔn yí Sɪ bɛ dunman'n bɛ nwɔnman nɪn asɔ. ² N gɔ tɪ anɪɛ bie. Anɪɛ sɔ'n fi nyanmɪansɔ. ɔ te kɛ asue agualɛ mgbili'n-mɔ. ɔ te kɛ mgbanlanlan m'ɔ kɔ te sɛɛ kpa'n. Anɪɛ sɔ'n mɔ n dɪɪ'n tɪ kɛ sanngo mɔ bɛ ɛ bɔ ɔ. ³ Menian nwala nwala sɔ'n-mɔ jijin Nyanmɪtan belemgbin bia'n, nɔn naan nnan'n ɔ nɔn mgbain abulaa nɔn nnan nɪn anyunnun ɛbɛɛ, bɛ ɛ tɔ ejue fɔfɔle kɔn. Ejue sɔ'n, svanlan fíí ngɔala man yí suan, sannan menian akpɪɪ ɛya kɔn abulanan nɔn nnan'n mɔ Zozi falt yí moja'n toɪ bɛ asɪɛ nɪn asɔ nɪn ala.

⁴ Menian sɔ'n-mɔ nɔn balasua a nzan man nun b'a ngua man bɛ nwɔn efián. Bɛ nwɔn tɪ. Lɪka biala mɔ bɔa Baa'n 'kɔ'n, bɛ nɔn yí yê ɔ kɔ ɔ. B'a to bɛ wɔ menian'n-mɔ afián. Bɛ tɪ kɛ alimɔa ninngɛ mɔ bɛ ɛ fa bɛ bɔ afɔɪɛ bɛ man Nyanmɪtan ɔ nɔn Bɔa Baa'n. ⁵ Cɪtan bie lé, bɛ tɪɪ man kɛ ato ɛjɔle fi menian sɔ'n-mɔ anɔvan a fite. Efián fíí nɔn man bɛ nwɔn.

5. Nyanmɪansɔ mmɔfɔɛ nsan'n

⁶ Ehu anzin, mtɛn 'ntan an, n gɔ nwun nyanmtansu bofɔɛ kɔn. Bɔfɔɛ sɔ'n, antɛn ɔ lɛ tu stɛn anwunno anwunno kpa. Yɛ deɛn y'ɔ di kɛ ɔ bo ɛjɔlɛkpa'n m'ɔ le man ayuelɛ'n ɔ kele asɛ nɛn asɔ menian'n-mɔ kɔalaatin, mɛn mɛn'n-mɔ, antɛ antɛ'n-mɔ, ɔ nɔn afilie afilie'n-mɔ. ⁷ Bɔfɔɛ'n lɛ tɛn sɛlɛ kpa kan kɛ: “Ɛmɔ sulo Nyanmtan Kpili nɛn bɛ wula yɛ anunminnyanmɔn! ɔ sanɛn kɛ mɛlɛ'n mɔ ɔ 'fa bua menian'n-mɔ kɔalaa ndɛɛ nɛn a ju. Ɛmɔ sɔ sɔanlan'n m'ɔ boɛ anwunno nɔn asɛ'n, jɛnvie'n nɔn asutile'n-mɔ'n.”

⁸ Ehu anzin, mtɛn 'ntan an, n gɔ nwun nyanmtansu bofɔɛ kɔn biekun. ɔ si alimɔa dɛ nɛn asɔ. Yɛ nwan: “ɔ'a tɔ! ɔ'a tɔ! Kulo kpili'n mɔ bɛ fɛlɛ yɛ Babilɔnɔn nɛn a tɔ! Yɛ mɔ ɔ'a su yɛ ajɔamantɛn bobolobe nzan'n ɔ'a man mɛn kɔalaa a nɔn'n!”

⁹ Ehu anzin, mtɛn 'ntan an, n gɔ nwun nyanmtansu bofɔɛ kɔn biekun. ɔ si alimɔa dɛ nnyuan'n-mɔ asɔ. ɔ lɛ tɛn sɛlɛ kpa kan kɛ: “Sɔanlan biala m'ɔ kɔ sɔ naan'n nɔn yɛ abaaba'n, m'ɔ kɔ tie maan bɛ kɔ sie yɛ nwɔnman anaan yɛ sa nɛn asɔ nzɔlɛ'n, ¹⁰ sɔanlan sɔ'n, Nyanmtan Kpili 'fɛ yɛ nwɔn ɛya kpili kpa, ɔ 'tua yɛ yɛ nwɔn kale. Yɛ nwɔn kale mɔ ɔ 'tua yɛ'n, ɔ tɛ kɛ nzan m'ɔ yɔ stɛ, mɔ b'a ngua man nun nzue b'a nda man yɛ nɔn ɔ. ɔ 'nɔn yɛ kɔalaa. ɔ 'nwun yalɛ kpili kpa sɛn'n nɔn like'n m'ɔ ban nvan nvan kɛ tui ndunmunlan nɛn anun wɔ nyanmtansu mmɔfɔɛ nwannzan-nwannzan'n-mɔ nɔn Bua Baa nɛn anyunnun ɛbɛlɛ. ¹¹ Sɛn nɛn ewusanlan'n mɔ ɔ 'kpunmgɔn bɛ'n, ɔ nyue man lɛ. Bɛ mɔ bɛ kɔ sɔ naan'n, ɔ nɔn yɛ abaaba'n, mɔ ɛsɛ bɛ kɔ tie maan bɛ kɔ sie naan'n nzɔlɛ'n bɛ nwɔn'n, menian sɔ'n-mɔ, kɔngɔɛ nɔn eyua, ɛfɛ ala yɛ ɔ la bɛ sɔ ɔ.”

¹² Ehu ka ati, bɛ mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a man Nyanmtan bɛ di yɛ mala nɛn asɔ, mɔ bɛ de Zozi bɛ di ananhɔlɛ

nun'n, ɔ di ke be kele ke be si abɔtale.

¹³ Ehi anzin, min 'tie a, n go ti ante bie. Ante so'n fi nyanmtansu. ɔ le kan kele min ke: “Kele ejole ehi: Temun mo ye wo nun'n, nyila han be mo be wu wo ye Min dunman nun'n!” Nyanmtan Wawe'n ko so su ke: “Sakpa, ɔ ti ananhole. Be kuala ke be de be enwɔnmtan wo be junman elie nin anun. ɔ sanlin ke be nyole kpa'n mo b'a yo'n si be su.”

6. Aste nin asu ninng'e'n

¹⁴ Ehi anzin, min 'tu min nyin biekun an, n go nwun nyanmtan nin anyunnun bole fufue kun. Swanlan kun ti su, ɔ soman Man Baa. Esika kokole abotile bo yi ti. ɔ le dadie ati tokole na na kun yi sa nun. ¹⁵ Ehi anzin, nyanmtansu bofue kun biekun fi Nyanmtan sua nin anun ko fite, ɔ le ttan sele kpa ɔ kan kele swanlan'n m'ɔ ti bole nin asu'n ke: “Fa wo dadie ati tokole'n, nan ti aste nin asu ninng'e'n. ɔ sanlin ke aste nin asu ninng'e'n kuala a bulu, be etie temun a ju.” ¹⁶ M'ɔ hanlin so'n, swanlan'n m'ɔ ti bole nin asu'n ko tu yi dadie ati tokole nin aste nin asu, ɔ ko ti su ninng'e'n.

¹⁷ Ehi anzin, nyanmtansu bofue kun biekun fi Nyanmtan sua'n m'ɔ wo anwunno elo nin anun ko fite. Yi kusɔ ɔ le dadie ati tokole na na kun yi sa nun.

¹⁸ Ehi anzin, nyanmtansu bofue kun biekun fi esika kokole tobili nin anun ɔ ko fite. Bofue so'n le sin nin asu tunmin. ɔ ko ttan sele kpa ɔ ko han ko hele nunhan'n m'ɔ le dadie tokole na'n ke: “Fa wo dadie ati tokole'n ti aste nin asu divin sosokpue'n-mo, ɔ sanlin ke yi mma nin a bulu.” ¹⁹ Ke ɔ hanlin so'n, bofue'n ko tu yi dadie ati tokole nin aste nin asu. ɔ ko ti aste nin asu divin sosokpue'n-mo ɔ ko gua lka kpili'n mo be hyuhyuin divin nzue'n. Lka so'n yo ɔ le Nyanmtan

sikpɛ'n. ²⁰ Lɪka mɔ bɛ 'hyuhyuin divɪn'n nɔvɪn man kulo nɪn asɔ, ɔ wɔ ebolo. Moja fi lɪka mɔ bɛ lɛ hyuhyuin divɪn'n kɔ fite sɔa wa wa wa. ɔ kɔ tɪnngɛ ɔ kɔ hɔ kɔ ju cilo ɛya nsan. Yí bɔ'n kɔ ɔ ju mɛtɪlɪ kɔvɪn nɔvɪn sin.

15

7. Nyanmtansɔ mmɔfɔɛ nsɔ'n ɔ nɔvɪn munnzue nsɔ'n

¹ ɛhɪ anzin, mɪn 'nɪtan an, n gɔ nwun asinbɛnɔvɪn like kpili kɔvɪn nyanmtansɔ ɛlɔ. Like sɔ'n y'ɔ le kɛ nyanmtansɔ mmɔfɔɛ nsɔ le munnzue nsɔ bɛ sa nun. Munnzue nsɔ sɔ'n, munnzue fíí kɔvɪn nɔvɪn man bɛ nzin. ɔ sanɪn kɛ bɛ yê bɛ kele Nyanmtan sikpɛ'n lɪka m'ɔ kɔ ju nɪn ɔ. ² ɛhɪ anzin, mɪn 'nɪtan an, n gɔ nwun jenvie kɔvɪn, ɔ tɪ kɛ niannun, sɪn fɔla nun. N gɔ nwun bɛ mɔ bɛ lili naan'n nɔvɪn yí abaaba'n nɔvɪn yí dunman nɪn asɔ kunnunmun'n. Bɛ jijin jenvie'n m'ɔ tɪ kɛ niannun nɪn asɔ, bɛ lile sanngo'n mɔ Nyanmtan falt manɪn bɛ'n bɛ sa nun. ³ Bɛ lɛ tɔ Nyanmtan akɔa *Moyizɪ ejue'n nɔvɪn *Bɔa Baa nɪn ejue'n. Bɛ nwan:

“Yé Mɪn Tunminfɔɛ Nyanmtan Kpili,
wɔ junman mgbili'n mɔ ɛ di'n
sɪn menian'n-mɔ anwɔvɪn!
ɛ tɪ mân mân'n-mɔ kɔvalaa bɛ belemgbin.
Wɔ ninngɛ'n kɔvalaa mɔ ɛ y'ɔ'n tɪ ananhɔɛ,
ɛsɛ yí kɔvalaa tɪ fɔvɪn.

⁴ Yé Mɪn, nwan yê ɔ nzulo man wɔ ɔ?
Nwan yê ɔ ngulo man kɛ
ɔ wula wɔ anunminnyanmɔvɪn ɔ?
Wɔ dɪɛ, ɛ tɪ kɔvɪnɔvɪn-ngɔvɪnɔvɪn.
Mân nɪn anun menian'n-mɔ kɔvalaa
'ba kɔvɪn wɔ nyunnun.
ɔ sanɪn kɛ b'a nwun yí kɛ wɔ junman'n

mɔ ɛ di'n tɪ fɔ́n.”

⁵ Ehi anzin, mɪn 'ntan an, n gɔ nwun yí kɛ Nyanmtan sua nwannzan-nwannzan'n m'ɔ wɔ anwunno ɛɔ, mɔ nyɬyɛ alaka jin nun'n kɔ tike. ⁶ Nyanmtansu mmɔfɔɛ nsu'n mɔ bɛ le munnzue nsu'n bɛ sa nun'n fi Nyanmtan sua nɪn anun bɛ kɔ fite. Bɛ wowula taladɛ nvufue nhyɬyɛɪn mɪnmtatn mɪnmtatn yɛ esika kɔkɔɛ beletɪ hyɪ bɛ afian. ⁷ Naan nnan nɪn anun kɔn kɔ wowula mmɔfɔɛ nsu nɪn asa nun esika kɔkɔɛ kangɔ nsu. Kangɔ nsu sɔ'n-mɔ, Nyanmtan m'ɔ tɪ astɪ dahuu'n, yí sɪkpɛ'n yi yí. ⁸ Nyanmtan Kpili anunminnyanmɔn'n, ɔ nɔn yí tunmin'n kɔ yi ewusanlan, ɔ kɔ fa Nyanmtan sua'n lɪka kɔalaatin. Munnzue nsu'n mɔ mmɔfɔɛ nsu'n le'n, sɛ ɔ yɔɪɪ man dede ɔ stɪɪɪn man an, sɔanlan fɪ́ ngɔala man Nyanmtan sua nɪn anun wɔɔ.

NYANMLAN SIKPE KANGO NSU'N

16

1. Alimɔa kangɔ'n

¹ Ehi anzin, mɪn 'tie a, n gɔ tɪ antɛ bie, ɔ fi Nyanmtan sua nɪn anun ɛɔ. Antɛ sɔ'n lɛ tɪan sɛɛ kpa ɔ kan keɛ mmɔfɔɛ nsu'n kɛ: “ɛmɔ hɔ bɛ bútu Nyanmtan sɪkpɛ'n m'ɔ yi kangɔ nsu nɪn astɛ nɪn asɪ!”

² Alimɔa bɔfɔɛ'n kɔ hɔ kɔ butu yí dɪɛ nɪn astɛ nɪn asɪ. M'ɔ butuli yí yuel'n, kanlan ɛɛ ɛɛ m'ɔ fɔfɔ kɔ tutu bɛ mɔ bɛ sɔɪ naan'n nɔn yí abaaba'n, mɔ yí nzɔɛ'n wɔ bɛ nwɔn'n.

2. Kangɔ'n m'ɔ tian yí nnyuan'n

³ Ehi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nnyuan'n kɔ butu yí dɪɛ'n jenvie nɪn anun. Asue'n kɔ kaci moja kɛ sɔanlan mɔ ɔ'a wu anwɔn moja. Nun ninngɛ'n-mɔ kɔalaa kɔ wu.

3. Kangɔ'n mɔ tian yí nsan'n

⁴ Ɛhi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nshan'n kɔ butu yí dɛ nɪn asue mgbili'n-mɔ nɪn asutile'n-mɔ anun. Yí kɔalaa kɔ kaci moja. ⁵ Ɛhi, mɪn 'tie a, anɪn bɔfɔɛ'n m'ɔ nɪn asue'n-mɔ asɔ'n lɛ kan kɛ:

“Ɛ ti fɔʊn, wɔ mɔ ɛ wɔ ɛbɛɛ ɛnɛ,
mɔ anɪn ɛ wɔ ɛbɛɛ daba'n.
Ɛ ti nwannzan-nwannzan.
ɔ sanɪn kɛ, mɔ a yɔ'n, yí nyɪn ɔ.”

⁶ A man bɛ́ moja a nɪn,
aft b'a gua wɔ menian'n-mɔ
nɪn wɔ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ moja.
Mɔ b'a kpɔnnɛ'n yê b'a nyan yí ɔ.”

⁷ Ɛhi anzin, mɪn 'tie a, anɪn bɔfɔɛ'n m'ɔ nɪn esika kɔkɔɛ tɔbɪɪ nɪn asɔ'n lɛ kan kɛ:
“Yuo, yé Mɪn Tunminfɔɛ Nyanmɪtan Kpili,
wɔ ndɛɛ ebua'n ti ananhɔɛ, ɔ ti sɛsɛ.”

4. Kangɔ'n m'ɔ tian yí nshan'n

⁸ Ɛhi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nshan'n kɔ butu yí dɛ'n sɛnzɛ nɪn asɔ. Bɛ kɔ man sɛnzɛ nɪn atɪn kɛ ɔ júɛ ɔ yéyala asɛ nɪn asɔ menian'n-mɔ. ⁹ ɔ kɔ yéyala menian'n-mɔ anwɔn'n. Menian'n-mɔ kɔ han ɛjɔɛ ɛtɛ bɛ kɔ tia Nyanmɪtan m'ɔ lɛ tunmin wɔ munnzue sɔ nɪn asɔ'n. B'a nnun man bɛ́ nwɔn b'a nwula man Nyanmɪtan anunminnyanmɔn.

5. Kangɔ'n m'ɔ tian yí nnun'n

¹⁰ Ɛhi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nnun'n kɔ butu yí dɛ'n naan'n belemgbɪn bia nɪn asɔ. Ɛbɛɛ ala, yí mân'n kɔ kaci awosin. Bɛ́ m'ɔ sie bɛ́'n kɔ kpɔsa bɛ́ tofeleman wɔ yalɛ'n mɔ bɛ lɛ nwun yí'n dunman nun. ¹¹ Bɛ́ nwɔn nganlan nganlan'n-mɔ nɪn yí ɛfɔfɔɛ'n m'ɔ lɛ fɔfɔ bɛ́'n dunman nun, bɛ kɔ han ɛjɔɛ ɛtɛ bɛ kɔ tia Anwunno Nyanmɪtan'n. B'a nnun man bɛ́ nwɔn b'a nyaci man bɛ́ nyɔɪɛ ɛtɛ'n-mɔ b'a ngua man.

6. *Kangɔ*'n m'ɔ tian yí nsian'n

¹² Ehi anzin, bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nsian'n, kɔ butu yí dɛ nɪn asue kpili'n mɔ bɛ fɛɛ yí Efalati nɪn anun. Asue'n kɔ yue nun. Atɪn kɔ la nun kɔ man mmelemgbin'n-mɔ mɔ bɛ fi sɛnzɛ afitelɛ'n. ¹³ M'ɔ yɔli sɔ'n, mɪn 'nɪn an, anɪn wawɛ ɛtɛ nsan, bɛ tɪ kɛ kɛɛ. Kɔn fi naan kɔkɔɛ kpili nɪn anɔan nun kɛ fite. Kɔn fi naan nɪn anɔan nun kɔ fite. Kɔn kɔsɔ fi ato kpɔmanfɔɛ nɪn anɔan nun kɔ fite. ¹⁴ Mmɔnsanmɔn wawɛ-mɔ ɔ. Wawɛ sɔ'n-mɔ yɔ asinbɛnwɔn ninngɛ. Bɛ lɛ kɔ mɔn nɪn anun mmelemgbin'n-mɔ kɔalaa anwɔn bɛ kɔ wowula bɛ bɔ maan bɛ kokuan bɛ nɔan, nɔn Tunminfɔɛ Nyanmɪtan ctan kpili'n ju a, anɪn b'a hɔn ɛlɔɛ'n.

¹⁵ Yé Mɪn nwan: “Tie, mɪn 'ba a nvu nun kɛ awofɔɛ. Nyila hán sɔanlan mɔ mɪn 'ba ju mɔ ɔ lɛ nnaft man, m'ɔ nɪn yí taladɛ nɪn asɔ, mɔ ɔ 'kɔ a, yí nwɔn gua man sɔ nɔn nyian a hun yí.”

¹⁶ Mmɔnsanmɔn wawɛ'n-mɔ kɔ hohuan mmelemgbin'n-mɔ anɔan lɪka'n mɔ bɛ fɛɛ yí ebele anɛ nɪn anun Haamagedɔn'n.

7. *Kangɔ*'n m'ɔ tian yí nsɔ'n

¹⁷ Bɔfɔɛ'n m'ɔ tian yí nsɔ'n kɔ butu yí dɛ nɪn anwɔnman nɪn anun. Mɪn 'tie a, anɛ bie fi Nyanmɪtan sua nɪn anun belemgbin bia nɪn anwɔn ɛlɔ. Anɛ sɔ'n, lɛ kan kɛ: “Sian dɛ, ɔ'a yue!” ¹⁸ M'ɔ hanlɪn sɔ'n, nyanmɪtan'n kɔ kpɛ mɪatɪn, n gɔ tɪ ɛjɔjɔɛ, mgbanlanlan'n kɔ te. Astɛ'n kɔ kpusu kpili kpa. Kɛ ɔ kpɪnlɪn kpusuli'n, bɛ bɔli kulo sɔanlan bɛ tɔli astɛ nɪn asɔ dede mɔ ɔ 'ju ɛnɛ'n, astɛ'n kpusult man sɔ lé. ¹⁹ Kulo kpili'n mɔ bɛ fɛɛ yí Babilɔnɔn nɪn anun kɔ kpact nsan. Mɔn nɪn anun kulo mgbili mgbili'n-mɔ kɔalaa kɔ sɛct. Nyanmɪtan ati kɔ kact kulo kpili'n mɔ bɛ fɛɛ

yí Babilónun'n. Nyanmtan kɔ fa kangɔ'n mɔ yí sikpe nzan'n wɔ nun'n ɔ kɔ man Babilónun kɔ nun. ²⁰ Asue afian kpɔɛ'n-mɔ kɔbalaatin nun mmɔka'n-mɔ abusu kɔ nunnun. ²¹ Asukɔɔvun mgbili mgbili kpa, mɔ kɔn kɔbala ke ɔ ju tonun abulanan kɔ tɪtɪ kɔ gua menian'n-mɔ asɔ. Menian'n-mɔ kɔ han ɛjɔɛ ɛtɛ bɛ kɔ tia Nyanmtan, ɔ fi yalɛ kpili'n mɔ asukɔɔvun'n helelɛ bɛ'n.

BABILÓNUN ANWUN ƐJÓLE KPÓLE NSU'N

17

1. Tutu balasua'n

¹ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, mmɔfɔɛ nsu'n mɔ bɛ le kangɔ nsu nɪn anun kɔn kɔ han kɔ hele mɪn kɛ: “Bala maan n géle wɔ kɛ bɛ 'kɔtɪn bɛ tua balasua'n m'ɔ si tutu'n kpili'n kalɛ'n. Tutu balasua sɔ'n, y'ɔ le kulo kpili'n mɔ b'a si yí asue mgbili'n-mɔ anwan'n. ² Mân nɪn anun mmelemgbin'n-mɔ nun yí a la. Asɪɛ nɪn asɔ menian'n-mɔ a nun yí aɔɔanmannɪn nzan'n b'a bɔ.”

³ Wawɛ nun, bɔfɔɛ'n nun mɪn kɔ hɔ ɛwâ kɔn anun. Mɪn 'nɪtan an, n gɔ nwun balasua kɔn. Balasua sɔ'n tɪ naan kɔkɔɛ kpa kɔn asɔ. B'a hehele dunman dɔvun b'a gua naan nɪn asɔ. Dunman sɔ'n-mɔ tɪ Nyanmtan dunmannzɛtɛ dunman. Naan sɔ'n le tile nsu yê mme bulu. ⁴ Balasua sɔ'n wula taladɛ kɔkɔɛ kpa. Yí nwun nɔvaba'n tɪ esika kɔkɔɛ, nyɔbɔɛ mɔ bɛ mian yí nwun nun afile. ɔ le esika kɔkɔɛ kangɔ kɔn yí sa nun. Yí busuɔfɔɛ ninngɛ nun yí satɪɪfɔɛ nyɔɪɛ'n-mɔ yi yí tɛkɛɛ. ⁵ B'a hele anyɪndala dunman kɔn b'a gua yí nwunman nɪn asɔ. Dunman sɔ'n, yí bɔ y'ɔ le kɛ: “Babilónun m'ɔ tɪ kulo kpili'n, ɔ tɪ asɪɛ nɪn asɔ tutu'n-mɔ nun busuɔfɔɛ'n-mɔ anin.” ⁶ Mɪn 'nɪtan an, anɪn balasua sɔ nɪn a nun Nyanmtan menian'n-mɔ nun bɛ

mɔ bɛ lili Zozi anwɔn adanzɛ ananhɔɛ nun'n moja'n dede ɔ'a bɔ nzan.

Mɔ n nwunlin balasua sɔ'n, ɔ sinlin mɔn nwɔn sɔnman. ⁷ Ehi a, bɔfɔɛ'n kɔ bisa mɔn kɛ: “Ejɔɛ'n sin wɔ nwɔn kɛ sɛ? Balasua'n m'ɔ ti naan ati nsɔ m'ɔ le mme bulu nɔn asɔ'n, mɔn 'ba han bɛ bɔ ejɔɛ mɔn kele wɔ. ⁸ Naan'n mɔ a nwun yɔ'n, antɔn ɔ wɔ ebɛɛ daba, nan sian dɛ, ɔ nnɔn man ebɛɛ kɔn. Nan kusɔ ɔ fi kunman nɔn anun ɔ 'ba fite ɔ kɔ minlin. Kɛ Nyanmtan Kpili bɔli mɔn'n, astɛ nɔn asɔ menian mɔ bɛ dunman nnɔn man ngɔan kalata nɔn anun'n, mɛɛ mɔ bɛ 'ba nwun naan'n, ɔ 'ba sin bɛ nwɔn. ɔ sanlɔn kɛ, daba antɔn naan sɔ'n wɔ ebɛɛ, b'a nnwun man yɔ kɔn, bɛ 'nɔn an, yɔ ahi.

⁹ “Ewa, ɔ di ngɛɛ kpa nɔn sɔnlan a ti ejɔɛ ehi abu. Tile nsɔ'n, bɛ ti mmɔka nsɔ mɔ balasua'n ti sɔ ɔ. Tile nsɔ'n kusɔ ti mmelemgbɔn nsɔ. ¹⁰ Nunhan nnun mɛɛ dɛ a sɔn. Kɔn tɛ ti bia nɔn asɔ. Nunhan'n m'ɔ tian yɔ nsɔ'n tanlanlɔn man bia nɔn asɔ. Nan sɛ bɛ sie yɔ sɔ a, ɔ ngɔ hyɛ man. ¹¹ Naan'n mɔ antɔn ɔ wɔ ebɛɛ daba mɔ ɔ nnɔn man ebɛɛ kɔn'n, yɔ kusɔ ɔ ti belemgbɔn. ɔ tɔ bɛ sɔ mɔɔɛ. Nan kusɔ mmelemgbɔn nsɔ'n mɔ bɛ 'minlin'n, ɔ wɔ bɛ nun bie.

¹² “Mme bulu'n mɔ a nwun yɔ'n, bɛ kusɔ bɛ ti mmelemgbɔn bulu. Nan bɛ dɛ, bɛ sielt man bɛ bia sɔ. Bɛ 'ba man bɛ tunmin maan bɛ nɔn naan'n di belemgbɔn dɔhyɔɔ kɔn. ¹³ Mmelemgbɔn bulu sɔ'n, bɛ kwalaa bɛ ajɔnɔn ti kɔn. Bɛ fa bɛ tunmin'n bɛ di junman bɛ man naan'n. ¹⁴ Bɛ 'ba fa elɔɛ bɛ tɔa *Bɔa Baa'n. Nan Bɔa Baa'n 'ba li bɛ sɔ kunnunmun. ɔ sanlɔn kɛ, ɔ ti mɔnɔn'n-mɔ kwalaa Amɔn, mmelemgbɔn'n-mɔ kwalaa Belemgbɔn. Bɔa Baa'n nɔn yɔ sasɔ'n-mɔ, bɛ mɔ ɔ'a fɛɛ bɛ yɔ nwɔn mɔ bɛ nɔn yɔ nanndɔ ananhɔɛ nun'n, ɔ nɔn bɛ yɛ bɛ 'di kunnunmun nɔn ɔ.”

¹⁵ Bɔfɔɛ'n kɔ han kɔ hele mɪn biekun ke: “Aɕue asue'n-mɔ mɔ tutu balasua'n ti yɪ nɔvan mɔ a nwun yɪ'n, ɔ kele meninsɔnman, anɛ anɛ nɔn mɔn mɔn. ¹⁶ Mmɛ bulu'n mɔ a nwun yɪ'n, bɛ nɔn naan'n, bɛ 'ba kpɔ tutu balasua'n. Bɛ 'ba tɔa yɪ bɛ de yɪ nwɔn ninngɛ'n maan ɔ ka yɪ nwɔn mgban. Bɛ 'di yɪ nwɔn naan'n bɛ tɔ yɪ bɔsɔ nɪn anun sɪn bɛ yala yɪ. ¹⁷ Afi Nyanmtan a man mmelemgbin bulu sɔ nɪn atɪn ke bɛ yɔ yɪ muonun yɪ kunnun like. Mmelemgbin bulu sɔ'n-mɔ abɔ 'ba yɔ kɔn, bɛ 'ba fa bɛ belemgbin tunmin'n bɛ di junman bɛ man naan'n dede ɔ 'ju tɛmɔn mɔ Nyanmtan Anɔvan ɛjɔlɛ'n kɔ kpɪn sɔ'n.

¹⁸ “Yɪ bɛ-yue-astɛ, balasua'n mɔ a nwun yɪ'n, yɪ y'ɔ ti kulo kpili'n m'ɔ sie astɛ nɪn asɔ mmelemgbin'n-mɔ kɔalaa ɔ.”

18

2. Babilɔnɔn 'ba tɔ astɛ

¹ ɛhɪ anzin, mɪn 'ntan an, n gɔ nwun nyanmtansɔ bɔfɔɛ kɔn biekun ke ɔ fi nyanmtansɔ ɔ lɛ ju. Bɔfɔɛ sɔ'n le tunmin kpili kpa. Yɪ nwɔn'n ta dede bɛ nwun yɪ anunminnyanmɔn nɪn astɛ'n lɪka kɔalaatin. ² Anɪn ɔ lɛ tɪtan sɛlɛ kpa kan ke:

“ɔ'a tɔ astɛ! ɔ'a tɔ astɛ!

Kulo kpili'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Babilɔnɔn nɪn a tɔ astɛ!

ɔ'a kaci mmɔnsanmɔn'n-mɔ kulo.

ɔ'a kaci wawɛ ɛtɛ ngacile'n-mɔ kɔalaa fɪabɛlɛ.

ɛbɛlɛ yɛ nɔnman ɛtɛ ɛtɛ

mɔ sɔvanlan ngulo man'n kɔalaa wɔ ɔ.

³ ɔ sanlɪn ke ɔ'a man menian'n-mɔ kɔalaa a nɔn yɪ nzan'n bie,

yɪ ajɔamannɪn bobolobe nzan'n.

Astɛ nɪn asɔ mmelemgbin'n-mɔ kɔalaa nɔn yɪ a la.

AsiE n1n asu watafube'n-mo
le y1 ninnge nganlanman nganlanman'n
b'a fa b'a nyan be nwun.”

3. Babilwun esuan'n

⁴ Eht anzin, m1n 'tie a, n go ti anie bie. Anie so'n fi
nyanmtansu. Y1 nwan:

“M1n menian, emo fi kulo so n1n asu be tu
nan emo a nyo man y1 ete'n m'o yo'n bie,
nan y1 ete n1n anwun munnzue a ngan man emo.

⁵ O sanl1n ke y1 ete n1n a sun
dede o'a kpula nyanmtan'n.

O man Nyanmtan ati a kact y1 nvufusue nyolte'n-mo.

⁶ Like'n m'o yoli emo'n, emo n1an su be yo y1 bie.
M'o yoli emo'n, emo yo y1 so fa nnyuan
be tua y1 kale.

Kang'o'n m'o suli nzan'n gualt nun
manl1n menian'n-mo'n,
emo fa su y1 kpê nnyuan be man y1.

⁷ Y1 nwun elie'n
nun y1 atubenwun kpili'n m'o tu'n,
emo n1an su be hele y1 ahulwa nun amann1nhunlun.

Afi y1 nwan: 'N di asi ke belemgbin balasua.

N di man kunlannvue.
ese m1n ngo li man kunlan le.'

⁸ Y1 ejole so'n m'o kan n1n ati,
munnzue'n-mo kwalaa m'o wo ebete man y1'n,
o 'ba tu y1 ctan kunmgba cein:
efoke m'o kun sanlan, kunlan elie nun ehoe,
ese be 'fa s1n be yala y1.

O sanl1n ke ye M1n Nyanmtan
mo o'a bua y1 ndee'n le tunmin.

⁹ “Asɛ nɪn asɔ mmelemgbin'n-mɔ kwalaa mɔ be nɔn Babilɔnɔn kulo nɪn a bɔ ajɔamannɪn, be nɔn yɪ a li mɔn'n, mɛɛ mɔ be 'ba nwun yɪ sɪn nɪn ewusanlan'n, be 'ba sun yɪ be yɪ yɪ nwɔn awɔɛ. ¹⁰ Mɔ be 'ba nwun munnzue'n mɔ ɔ'a han kulo'n, esulo 'ba han bɛ. Be 'ba jejinlan mɔ be kan kɛ:

‘Nan nzu munnzue ejɔɛ dɛ ahi?

Nan nzu munnzue ejɔɛ dɛ ahi?

Kulo kpili, Babilɔnɔn kulo m'ɔ le tunmin!

B'a fa dɔhyɔɪ kɔnmgba cein b'a bua wɔ ndɛɛ!

¹¹ “Asɛ nɪn asɔ watafɔɛ'n-mɔ kɔsɔ le sun yɪ be yɪ yɪ nwɔn awɔɛ. Afɪ be nnyan man sɔanlan fɪ kɔn ɔ ndo man bɛ ninngɛ'n: ¹² Esika kɔkɔɛ, jɛɛ, nyɔbɔɛ mɔ be mian yɪ nwɔn, afɛɛ, ɛtanlan fufue, kɔkɔɛ, mɪnmɪɪn mɪnmɪɪn, mmaka ngacile ngacile kwalaa mɔ be ban fanlan, ninngɛ ngacile ngacile kwalaa mɔ be le ɛsɔnɛ be yɔ, yɪ kwalaa mɔ be le mmaka ngacile ngacile mɔ yɪ nwɔn cian be yɔ, ayɪwa, bulalɛ, ɛbɔɛ malɔbɔ. ¹³ Be ngɔ nyan man sɔanlan ngɔ to man bɛ baka abɔɔn'n m'ɔ ban fanlan'n, ɔ nɔn bɛ asɛstan'n, ɔ nɔn bɛ anatɪɪ'n, ɔ nɔn bɛ alawu'n, ɔ nɔn bɛ abɛya'n, ɔ nɔn bɛ ngo'n, ɔ nɔn bɛ nzan'n, ɔ nɔn bɛ fali'n, ɔ nɔn bɛ *bele'n, ɔ nɔn bɛ nnalɛ'n, ɔ nɔn bɛ mmɔa'n, ɔ nɔn bɛ mgbanngɔ'n, nɔn bɛ hyuili'n, ɔ nɔn bɛ nganga'n, ɔ nɔn bɛ mɔ be tɪ man nganga'n.

¹⁴ “Watafɔɛ sɔ'n-mɔ 'ba se kulo'n kɛ: ‘Ninngɛ'n kwalaa mɔ ɛ kulo kɛ ɛ nyan yɪ'n, ninngɛ sɔ'n-mɔ a tɔ a fɔn wɔ. Wɔ anyanbɛnwɔn'n nɔn wɔ ninngɛ nganlanman'n-mɔ a minlin, ɛ ngɔ nwun man bɛ fɪ kɔn.’ ¹⁵ Bɛ mɔ be di wata kulo sɔ nɪn asɔ mɔ b'a nyan bɛ nwɔn'n, mɔ be 'ba nwun munnzue'n mɔ ɔ'a han kulo'n, esulo 'ba han bɛ. Be

'ba jinlan mba be sun yí be yi yí nwɔn awóle. ¹⁶ Be 'ba se ke:

'Nan nzu munnzue ejole die ahi?

Nan nzu munnzue ejole die ahi?

Kulo kpili'n m'ɔ wula taladi'e fufue nun kɔkɔle

mɔ bé gua yɔ si

mɔ esika kɔkɔle ninnge a yi yí kɔmɩn nun yí sa,

m'ɔ le nyɔbɔe mɔ be mian yí nwɔn,

ɔ nun afile dɔɔn'n,

¹⁷ dɔhyɔli kɔnmgba cein anun,

wó anyanbenwɔn nwala nwala ehi kwalaa a minlin!

“Be mɔ be nɩan meli'n-mɔ asɔ, bé mɔ be fu meli nun be tu atɩn, bé mɔ be kan nun, bé mɔ be di junman jenvie nɩn asɔ, bé kwalaa be jijin mba.

¹⁸ “Mɔ be nwunlin sɩn'n nun ewusanlan'n kulo nɩn anun'n, be kɔ tetɩan bé nwan: ‘Kulo benin yê anɩn ɔ nun kulo kpili ehi se ɔ?’ ¹⁹ Be 'tu nvutule be gua bé ti'n-mɔ asɔ. Be 'sun be di yí nwɔn yale, be 'tetɩan be kan ke:

'Nan nzu munnzue ejole die ahi?

Nan nzu munnzue ejole die ahi?

Kulo kpili ehi mɔ ɔ'a man bé kwalaa

mɔ be di meli nɩn anun junman nɩn

a nyan bé nwɔn'n,

dɔhyɔli kɔnmgba cein anun,

yí anyanbenwɔn'n kwalaa a minlin!

²⁰ Nyanmtansɔ amma,

emɔ lí fe ke kulo sɔ nɩn abɔsɔ a bɔ ɔ!

Nyanmtan menian, mmɔfɔe nun mgbɔmanfɔe,

emɔ lí fe! ɔ sanɩn ke ete'n m'ɔ yɔli emɔ'n,

yí nwɔn ahatua yê Nyanmtan Kpili a tua yí ɔ.’”

4. Babilɔnɔn kulo nɩn esectɩ'n

²¹ M'ɔ yɔlt sɔ'n, nyanmtansɔ bɔfɔɛ kɔn, ɔ le tunmin,
 ɔ kɔ kuku ɛbɔɛ kpili kɔn kɛ nunhan'n mɔ bɛ fa bɛ
 nunkun *bele'n ɔ kɔ tɔ yí jenvie nɔn anun. Yí nwan:

“Bɛ 'fa anwɔnsɛɛ
 bɛ fin Babilɔnɔn kulo kpili nɔn ast sɛɛ kpa
 kɛ m'an kpɔn m'an ju ɛbɔɛ kpili'n
 m'an tɔ jenvie nɔn anun'n.

Bɛ ngɔ nwun man yí fí kún.

²² Cɔan bie lé bɛ ngɔ tɔ man kɛ
 sɔanlan kɔn lɛ bɔ sanngo anaan
 bɛ lɛ si abile, anaan bɛ lɛ ku fulutu,
 anaan kɔnɔtɔ kulo sɔ nɔn asɔ kún.
 Cɔan bie lé bɛ ngɔ tɔ man kɛ
 sɔanlan kɔn lɛ di junman ngacile bie
 wɔ kulo sɔ nɔn asɔ kún.

Cɔan bie lé, bɛ ngɔ tɔ man ɛbɔɛ'n
 m'ɔ bɛ fa bɛ nunkun bele nɔn angan
 wɔ kulo sɔnɔn asɔ kún.

²³ Cɔan bie lé bɛ ngɔ sɔ man kanlanntɛ
 wɔ kulo sɔ nɔn asɔ kún.
 Cɔan bie lé bɛ ngɔ tɔ man balasua nɔn belenzua
 mɔ bɛ le ja bɛ nwɔn nɔn antɔn'n
 kulo sɔ nɔn asɔ kún.
 ɔ sanlɔn kɛ mân nɔn anun watafɔɛ mgbili'n-mɔ,
 ɛbɛɛ yê bɛ wɔ ɔ.

Kulo nɔn asɔ menian'n-mɔ yɔ jiliwa ninngɛ
 bɛ laka astɛ nɔn asɔ menian'n-mɔ kɔalaatin.

²⁴ B'a tua Babilɔnɔn nyɔltɛ nɔn anwɔn kalɛ.
 ɔ sanlɔn kɛ, Nyanmtan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ,
 Nyanmtan menian'n-mɔ nɔn bɛ kɔalaa
 mɔ bɛ hunlin bɛ astɛ nɔn asɔ'n,
 ɛbɛɛ yê bɛ moja'n gualt ɔ.”

19

5. *Alim*ba kunnunmun elie ejue'n

¹ Ehu anzin, mɩn 'tie a, n gɔ tɩ meninsɩnman antɩn nyanmtansu elɔ. Be le tɩan seɛ kpa be kan ke:

“Aleluya! Be yí yé Mɩn ayɛ!

Bé ti ele'n, anunminnyanmɩn'n nɩn tunmin'n
tɩ yé Nyanmtan'n dɩɛ.

² Yí ndɛɛ'n m'ɔ bua'n tɩ ananhɔɛ, ɛsɛ ɔ tɩ fɔ́ɩn.

ɔ sanɩn ke balasua'n m'ɔ si tutu bobolobe

ɔ kele asɩɛ nɩn asɩ menian'n-mɔ ɛtɛ'n,

Nyanmtan a bu yí fɩɔ.

ɔ'a tua yí yí nwɩn kale,

aft ɔ'a hun Nyanmtan ngɩa'n-mɔ.”

6. *Kunnunmun elie ejue'n m'ɔ* tian yí nnyuan'n

³ ɛsɛ be kɔ han biekun ke:

“Aleluya! Be yí yé Mɩn ayɛ!

ɔ sanɩn ke Babilɔnɩn ewusanlan'n wɔ ɛbeɛ dahuu.”

⁴ Mgbain abulaa nɩn nnan'n nɩn naan nnan'n kɔ kɩtɩ

be kɔ sɩ Nyanmtan m'ɔ tɩ belemgbin bia nɩn asɩ'n. Bé nwan:

“Amɩn! Aleluya! Be yí Nyanmtan ayɛ!”

7. *Kunnunmun elie ejue'n m'ɔ* tian yí nsan'n

⁵ Mɩn 'tie a, n gɔ tɩ antɩɛ bie. Antɩɛ sɔ'n fɩ bia nɩn anun,
yí nwan:

“ɛmɔ kɩalaa mɔ be tɩ Nyanmtan ngɩa

mɔ be man yí anyɩnnzɔ'n, mgbain o, mmatɩnman o,

ɛmɔ kɩalaa yí yé Nyanmtan nɩn ayɛ!”

⁶ M'ɔ yɔɩ sɔ'n, mɩn 'tie a, n gɔ tɩ meninsɩnman antɩn'n. Bé nɩn'n te ke asue kpili agualɩɛ, ɔ te ke

mgbanlanlan. Bé nwan:

“Aleluya! Be yí yé Mɩn ayɛ!

ɔ sanɩn ke yé Mɩn

m'ɔ tɪ yé Tunminfɔɛ Nyanmtan'n
le di yí belemgbin'n.

⁷ Yɛ hán ngɔhɔa yɛ lí ndutue
yɛ wúla yí anunminnyanmɔn.

ɔ sanlɪn kɛ *Bɔa Baa nɪn atɔnvɔɛ mɛɛ nɪn a ju.

Yí yɪ kɔsɔ a sesie yí nɔwɔn a yue.

⁸ B'a man yí yɪ atɪn kɛ

ɔ wúla taladɪɛ fufue hyɪɪn hyɪɪn kpa

m'ɔ kpact mɔ efian fí nɔwɔn man nun.”

(Taladɪɛ fufue'n y'ɔ le Nyanmtan anwɔntɪɛ mma'n-mɔ
nyɔɪɛ sɛsɛ'n.)

⁹ ɛhɪ a, bɔfɔɛ'n kɔ se mɪn kɛ: “ɛjɔɛ ɛhɪ mɔ mɪn
kan mɪn kele wɔ'n, kɛɛ. ɛjɔɛ sɔ'n y'ɔ le kɛ: ‘Nyila hán
bé mɔ bɛ 'di Bɔa Baa nɪn atɔnvɔɛ alɪɛ'n bie'n!’ ” ɔ kɔ
han kɔ tɔ sɔ kɛ: “ɛjɔɛ ɛhɪ, Nyanmtan muonun y'ɔ le
kan ɔ, ɔ tɪ man ato.”

¹⁰ Mɔ bɔfɔɛ'n hanlɪn sɔ'n, n gɔ tu n gɔ tɔ yí ja nun
mɪn sɔ yí. ɔ kɔ se mɪn kɛ: “N'ɛ yɔ yí sɔ! Nán n dɪ
Nyanmtan akɔa kɛ wɔ nɔwɔn wɔ nianman'n-mɔ mɔ b'a
le ananhɔɛ ɛjɔɛ'n mɔ Zozi yɪɪ hele bé'n b'a li'n. Sɔ
Nyanmtan! Ananhɔɛ ɛjɔɛ'n mɔ Zozi a yɪ a hele ɛmɔ'n
y'ɔ le mɔ Nyanmtan Wawɛ'n falt wulalɪ mgbɔmanfɔɛ'n-
mɔ anɔwan'n.”

ELALɪɛ KASIAN NSU'N

1. *Ekpanngɔ* fufue'n nɔwɔn sɔanlan'n m'ɔ tɪ sɔ'n

¹¹ ɛhɪ anzin, mɪn 'nɪn an, anɪn nyanmtan nɪn a buke,
ekpanngɔ fufue kɔn kɔ fite. Sɔanlan'n m'ɔ tɪ ekpanngɔ
sɔ nɪn asɔ'n, bɛ fɛɛ yí “Ananhɔɛfɔɛ nɔwɔn Fɔ́ɔ́nɔ́ɛ”. ɔ
bua menian'n-mɔ ndɛɛ'n sɛsɛ ɛsɛ ɔ kɔn ananhɔɛ nɪn
ati ɛɔɛ. ¹² Yí nyɪn'n jue kɛ sɪn, ɛsɛ ɔ sɔ belemgbin
kele dɔwɔn. B'a heɛ dunman kɔn yí nɔwɔn. Sɛ nán yí
ngɔwɔnmtan an, sɔanlan fí nzi man dunman sɔ'n. ¹³ Yí

taladɛ'n m'ɔ wula'n, moja a bɔ a gua nun. Svanlan sɔ'n, be fele yí “Nyanmtan Anvan Ejɔle”. ¹⁴ Nyanmtansu kvan mma'n-mɔ kɔalaa titi mgbannɔ nvufue su be si yí su. Be wowula ndaladɛ nvufue, be le lɛn yê b'a nwɔn ɔ, efian fíí nnɔn man nun. ¹⁵ Svanlan'n mɔ be fele yí “Nyanmtan Anvan Ejɔle'n”, dadɛ nâ nâ kɔn fi yí nvan nun fite. Dadɛ sɔ'n yê ɔ 'fa kun mân nɛn anun menian'n-mɔ mɔ be nɔn yí nni man nɛn ɔ. ɔ le bulale kpɔman yí sa nun ɔ 'fa kun bé mɔ be kpɔ yí'n-mɔ. ɔ 'tetia yí mgbɔfue'n-mɔ asu ɔ nunkun bé ke bé mɔ be le bé ja be nunkun divɛn baka mma'n be hyuhyuin yí nzue'n. Tunminfue Nyanmtan eya kpili'n mɔ ɔ a fe'n, ke yí sikpe'n 'kun menian'n-mɔ nɛn antɛ. ¹⁶ E'nwun dunman'n mɔ b'a hɛle b'a gua yí taladɛ nɛn anun, m'ɔ kɔ yí sɔlɔwa nɛn anwɔn'n: “Melemgbin'n-mɔ Belemgbin, Mɛnlɛn'n-mɔ Amɛn.”

2. Nyanmtansu bɔfue'n m'ɔ jin sɛnze nɛn anun'n

¹⁷ Ehi anzin, mɛn 'ntan an, n gɔ nwun yí ke bɔfue kɔn jin sɛnze nɛn anun. ɔ le tɛn sɛle kpa fele nnɔnman'n-mɔ kɔalaatin mɔ be le tu be sɛn'n ke: “Emɔ bála, be yía be lí alɛ kpili'n mɔ Nyanmtan a tɔn'n. ¹⁸ Emɔ bála a li mmelemgbin'n-mɔ nɔn nzalafu naan. Emɔ bála a li mgbannɔ'n-mɔ nɔn bé mɔ be ti su'n naan. Nganga o, bé mɔ be ti man nganga o, mgbain o mmatɔnman o, emɔ bála a li bé naan.”

3. Naan'n nɔn ato kpɔmanfue'n

¹⁹ Ehi anzin, mɛn 'ntan an, n gɔ nwun naan'n nɔn astɛ nɛn asu mmelemgbin'n-mɔ. B'a hohuan bé elɔe menian'n-mɔ anvan, be 'kɔ a tɔa svanlan'n m'ɔ ti ekpanngɔ nɛn asu'n nɔn yí menian dɛ'n-mɔ kɔn elɔe. ²⁰ Elɔe nɛn anun, be kɔ hyɛ naan'n nɔn ato kpɔmanfue'n nóle. Ato kpɔmanfue sɔ'n y'ɔ yɔlɛ asinbenwɔn ninnge

naan ntn anyunnun ebɛɛ ntn ɔ. Asinbenwɔn ninngɛ sɔ'n-mɔ m'ɔ yɔlɪ'n y'ɔ falɪ lakalɪ bɛ mɔ bɛ sielt naan'n nɔɔɛ'n bɛ nɔwɔn bɛ sɔlɪ yɪ abaaba'n. Bɛ kɔ ju naan'n nɔwɔn ato kpɔmanfɔɛ ntn anyɪnwɔsɔɛ bɛ kɔ gua asubula sɪn'n mɔ like nvan nvan kɛ tui ndunmunlan wɔ nun ntn anun. ²¹ Sɔvanlan'n m'ɔ tɪ ɛkpanngɔ ntn asɔ'n le dadɪɛ'n m'ɔ san yɪ nɔvan nun'n ɔ kɔ hun bɛ bɔ nga'n-mɔ. Nnɔwɔnman'n-mɔ kɔ li bɛ naan.

20

4. Afɔɛ akpɪ kɔn'n

¹ ɛhɪ anzin, mɪn 'ntan an, anɪn bɔfɔɛ kɔn fi nyanmtansɔ ɔ ɛ ju. ɔ le kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn'n sannvɛ'n nɔwɔn ngɔnzɔngɔnzɔ kpɪli kɔn yɪ sa nun. ² ɔ kɔ hɪt naan kɔkɔɛ'n, owo daba'n mɔ yɪ y'ɔ le Abɔnsanmɔn'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ *Satan'n. ɔ kɔ fa ngɔnzɔngɔnzɔ'n kɔ bɔ yɪ kpaun dede afɔɛ akpɪ kɔn. ³ Bɔfɔɛ'n kɔ ju yɪ kɔ tɔ kunman kpɔnlɔn-mgbɔnlɔn ntn anun, ɔ kɔ hala sɔ ɔ kɔ tɔ nun ɔ kɔ sie sɔ nɔɔɛ. ɔ'a yɔ yɪ sɔ nán Satan a nnaka man mân ntn anun menian'n-mɔ kún dede ɔ kɔ ju afɔɛ akpɪ kɔn ntn anɔvan. Sɛ afɔɛ akpɪ kɔn'n sɪn an, ɔ di kɛ bɛ nyannɪt yɪ mɛɛ kaan anun.

5. Bɛ 'ba tɔ Abɔnsanmɔn sɪn ntn anun

⁴ ɛhɪ anzin, mɪn 'ntan an, n gɔ nwun mmelemgbin bia-mɔ. Bɛ mɔ bɛ tɪtɪ sɔ'n, bɛ kɔ man bɛ tunmin kɛ bɛ búá menian'n-mɔ ndɛɛ. Bɛ mɔ bɛ lelt Zozi bɛ lili mɔ bɛ lili yɪ nɔwɔn adanzɪɛ, mɔ bɛ hanɪn Nyanmtan Anɔvan ɛjɔɛ'n bɛ helelt menian'n-mɔ, mɔ bɛ hunlin bɛ'n, n gɔ nwun bɛ kɔsɔ bɛ ɛkala'n. Menian sɔ'n-mɔ a nɔwɔn man naan'n bie, ɛsɛ b'a nɔwɔn man yɪ abaaba'n bie. B'a man b'a nzie man bɛ naan'n nɔɔɛ'n bie bɛ nɔwɔnman ntn asɔ nɔwɔn bɛ sa ntn anɔwɔn. Bɛ fi ewue nun bɛ kɔ tinngɛ bɛ

nɔn Kilisi kɔ li belemgbin dede afɔɛ akpɔ kɔn. ⁵(Menian nga'n mɔ be wuli'n, bɛ dɛ, b'a ndinngɛ man dede afɔɛ akpɔ kɔn'n sɔnɔn) Alimɔ ewuetinngɛ nɔn anɔn. ⁶Nyila nɔn anwɔntɛ hɔn bɛ mɔ be wɔ alimɔ ewuetinngɛ nɔn anun'n! Ewue'n m'ɔ tian yɛ nnyuan'n le man tunmin bɛ sɔ. Bɛ 'kaci Nyanmɔn nɔn Kilisi tɛɛyɔfɔɛ be nɔn yɛ di belemgbin dede afɔɛ akpɔ kɔn.

5. Abɔnsanmɔn a tɔ asɛ.

⁷Sɛ afɔɛ akpɔ kɔn'n sɔn an, be 'ba yɛ Satan fi yɛ fiadɛ sua nɔn anun. ⁸Sɛ be yɛ yɛ a, ɔ 'kɔ a laka asɛ nɔn asɔ menian'n-mɔ, Gɔgɔ nɔn Magɔgɔ mɔ be wɔ asɛ nɔn afannan nɔn asɔ'n. ɔ 'kokuan bɛ nɔn nɔn be kɔ tɔ Nyanmɔn be kɔn. Menian sɔ'n-mɔ sɔnɔn kɛ jenvie nɔn anɔn anyɔn'n. ⁹Bɛ kɔ tɔ be kɔ sanndɛ asɛ'n lɔka kɔlaatin, be kɔ be ta be si be yia Nyanmɔn menian'n-mɔ nɔn kulo'n mɔ Nyanmɔn kulo'n. Nan sɔn fi anwunno ɔ kɔ tɔ menian sɔ'n-mɔ anun ɔ kɔ yala bɛ. ¹⁰Abɔnsanmɔn m'ɔ laka menian'n-mɔ'n, be kɔ ju yɛ be kɔ tɔ asubula sɔn'n mɔ like nvan nvan kɛ tui ndunmunlan'n wɔ nun nɔn anun. Sɔn sɔ nɔn anun yɛ naan'n nɔn ato kpɔmanfɔɛ'n gua ɔ. Bɛ 'nwun yalɛ kɔngɔɛ nɔn eyua ctan daa.

6. Kasian ndɛɛ ebua'n

¹¹ɛhɛ anzin, mɔn 'nɔn an, n gɔ nwun belemgbin bia fufue kpili kɔn, ɔ nɔn sɔnlan'n m'ɔ tɔ sɔ'n. Anwunno'n nɔn asɛ'n kɔ nwanndi yɛ nyunnun, b'a nwanun man bɛ bɔsɔ fɛ kɔn. ¹²Mɔn 'nɔn an, n gɔ nwun bɛ mɔ b'a wu'n-mɔ, mgbain nɔn mmatɔnman. Bɛ jijin belemgbin bia nɔn anyunnun ebɛɛ. Bɛ kɔ buke buke kalata'n-mɔ anun. Bɛ kɔ buke kalata kɔn biekun kɔsɔ anun. Kalata sɔ'n y'ɔ tɔ ngɔn kalata nɔn ɔ. Bɛ nɔn bɛ mɔ b'a wu'n-mɔ nyɔlɛ'n mɔ b'a hɛɛ b'a gua kalata'n-mɔ anun nɔn anwɔn be bua

bé ndɛɛ. ¹³ Asue jenvie'n kɔ kpu menian mɔ bɛ wuli nun'n. Ewue nɔn ɛbɔɔ kɔsɔ kɔ yɪ bɛ dɛ'n-mɔ kɔ fite fite. Bɛ nɪtan sɔanlan kɔn nyɔɪɛ nɪn anwɔn bɛ bua yɪ ndɛɛ. ¹⁴ Bɛ kɔ ju ewue nɔn ɛbɔɔ bɛ gua asubula sɪn nɪn anun. (Asubula sɪn sɔ'n y'ɔ tɪ ewue'n m'ɔ tian yɪ nnyuan nɪn ɔ.) ¹⁵ Sɔanlan biala mɔ b'a ngɛɛ man yɪ dunman ngɔan kalata nɪn anun'n, sɔanlan sɔ'n, bɛ 'ju yɪ bɛ tɔ asubula sɪn nɪn anun.

21

7. Zoluzalɛmɔn fɔfɔɛ'n

¹ ɛhɪ anzin, mɪn 'nɪtan an, n gɔ nwun anwunno fɔfɔɛ kɔn ɔ nɔn asɪɛ fɔfɔɛ kɔsɔ kɔn. Aft anwunno daba'n nɔn asɪɛ daba nɪn abɔsɔ a nunnun. Jenvie'n kɔsɔ a nunnun. ² N gɔ nwun anwɔntɪɛ kulo'n, Zoluzalɛmɔn fɔfɔɛ'n. ɔ fi Nyanmtan anwɔn ɛɔ anwunno ɔ ɛ ju. ɔ tɪ kɛ atɔnɔɔɛ balasua mɔ ɔ'a li yɪ nwɔn kanlanman kpa ɔ ɛ kɔ a le yɪ hun atɪn ɔ. ³ N gɔ tɪ antɛ bie, ɔ fi Nyanmtan belemgbin bia nɪn anun ɛɔ. Antɛ sɔ'n ɛ tɪtan sɛɛ kpa kan kɛ: “Kulo ɛhɪ asɔ yê Nyanmtan 'ba tanlan wɔ menian'n-mɔ afian sian dɪɛ nɪn ɔ. ɔ nɔn bɛ 'ba tanlan. Bɛ 'kaci yɪ menian, yê yɪ kɔsɔ ɔ 'kaci bɛ Nyanmtan. ⁴ ɔ 'cici bɛ nyɪn abɔ ɛmɔn'n kɔalaatin, sɔanlan mma nwu man fɪí kún, sɔanlan mma nyɪ man awɔɛ fɪí kún, sɔanlan mma nwun man yalɛ fɪí kún. Aft daba ninngɛ'n-mɔ a kpɛ nun.”

⁵ Mɔ antɛ'n hanɪn sɔ yuelɪ'n, sɔanlan'n m'ɔ tɪ belemgbin bia nɪn asɔ'n kɔ han kɛ: “Sian dɪɛ, mɪn bɔ ninngɛ'n-mɔ kɔalaa nɔfɔɛ biekun.” ɛsɛ ɔ kɔ se mɪn kɛ: “Kɛɛ ɛjɔɛ ɛhɪ, aft mɪn ɛjɔɛ'n tɪ ananhɔɛ, ɔ fata kɛ sɔanlan biala de di.” ⁶ ɔ kɔ han kɔ tɔ sɔ kɛ: “ɔ'a kpɪn sɔ! N dɪ Alɪfa nɔn Omega, n dɪ abɔbɔ nɔn ayuelɪɛ. Sɔanlan biala mɔ nzuhɔɛ ɛ kun yɪ'n, mɪn 'man yɪ ngɔan

asutile nzue'n bie maan ɔ nɔn yí mgban. ⁷ Sɔnanlan biala m'ɔ kɔ li kunnunmun'n, ɔ 'nyan aɛɛdɛ sɔ'n. Mɪn 'kaci yí Nyanmtan, yí kɔsɔ ɔ 'kaci mɪn wa. ⁸ Nan bé mɔ bɛ ngɔala man bé hue si si Zozi sɔ'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ nne man Zozi bɛ nni man ananhɔɛ nun'n, ɔ nɔn busuɔfɔɛ mma'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ kun menian'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ bɔ ajɔamannɪn'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ yɔ baye ninngɛ'n, ɔ nɔn bé mɔ bɛ sɔ amɔvan'n, ɔ nɔn atɔfɔɛ'n-mɔ kɔalaatin, bé lɪka dɛ y'ɔ le asubula sɪn nɪn anun mɔ like nvan nvan kɛ tui ndunmunlan'n wɔ nun nɪn anun. Ewue m'ɔ tian yí nnyuan nɪn anɪn.”

⁹ Eɪɪ anzin, mmɔfɔɛ nsɔ'n mɔ bɛ lile kangɔ nsɔ'n mɔ kasian munnzue'n-mɔ a yi bé'n, bé nunhan kɔn kɔ a kɔ han kɔ hele mɪn kɛ: “Bala maan n géle wɔ atɔnɔɛ balasua'n, *Bɔa Baa nɪn ayɪ'n.” ¹⁰ ɔ kɔ fa mɪn wawɛ nun ɔ nɔn mɪn kɔ hɔ bɔka kpili kannanganlaun kɔn asɔ. ɔ kɔ hele mɪn anwɔntɛ kulo'n mɔ bɛ fɛɛ yí Zoluzalɛmɔn'n. ɔ fi Nyanmtan anwɔn elɔ anwunno ɔ lɛ ju asɪ. ¹¹ Nyanmtan anunminnyanmɔn'n lɛ ta kulo sɔ nɪn asɔ. Kulo sɔ'n ta kɛ ebɔɛ'n mɔ bɛ mian yí nwɔn'n. ɔ ta kɛ ebɔɛ'n mɔ bɛ fɛɛ yɪ zɔastɔpɔ'n m'ɔ tɪ mɪnmtan-mɪnmtan kɛ ebɔɛ'n mɔ bɛ fɛɛ yí kilistaltɪn. ¹² B'a le kulo nɪn anwɔn dede ɔ'a yia. Yí nwɔn ele'n mɔ b'a le'n, sɔ hɔɪ anwunno kpa. B'a kɔkɔɛ anɔvan bulu nɔn nnyuan b'a gua yí nwɔn. Yê anɔvan biala anun, nyanmtansɔ bɔfɔɛ kɔn jin ebɛɛ. Izalayɛ nvilie bulu nɔn nnyuan'n, b'a heɛ kɔn biala dunman anɔvan sɔ'n-mɔ asɔ. ¹³ Kulo nɪn anwɔn ele mɔ b'a le'n, yí ebue nnan'n kɔalaa asɔ, b'a kɔkɔɛ anɔvan nsan b'a gua yí nwɔn. Yí ebue kɔn'n m'ɔ kɔ lɪka mɔ sɛnzɛ'n fite'n: anɔvan nsan. M'ɔ kɔ lɪka mɔ sɛnzɛ'n tɔ'n: anɔvan nsan. Sɔɔ: anɔvan nsan. Ngɔa: anɔvan nsan. ¹⁴ Yí nwɔn'n mɔ b'a le'n, b'a fa nyɔbɔɛ bulu nɔn nnyuan yê b'a wula yí

bu o. Bua baa'n *mmofube bulu nun nnyuan'n, b'a hele be dunman nyobube so'n-mo asu.

¹⁵ Bofube'n m'c le kan ejole'n kele min'n, o le baka kun yi sa nun. Baka so'n ti esika kokole. Be fa be susu ninng'e. O 'fa susu kulo'n, yi nwun'n mo b'a le'n, o nun yi anvan'n-mo. ¹⁶ Kulo nun anwun ele'n mo b'a le'n, yi kwalaa se. Bofube'n ko susu kulo'n, yi tinndun'n ti cilo akpu nnyuan cilo eya nnyuan, yi tetele'n, nun yi su anwunno'n ke o ti yi nun antn, bie ndala man bie. ¹⁷ O ko susu tale'n kusv. O bo yi bu yi asu m'c ko anwunno'n, o ti meti abulasian nun nnan. O susuli yi ke menian'n-mo kpin susu be ninng'e'n. ¹⁸ Ebube'n mo be fele yi zvasipv'n, ye b'a fa b'a le yi nwun o. Kulo'n muonun die, be le esika kokole kpa ye b'a si o. Be ntan nun an, be nwun yi nzin ke bondoman. ¹⁹ Kulo nun anwun mo b'a le'n, nyobube mo yi nwun cian ye b'a fa b'a wula yi bu o. B'a fa b'a toto nun maan o'a yo kanlanman kpa. Alimua ebube die'n, be fele yi zvasipv. M'c tian yi nnyuan'n, be fele yi safii, m'c tian yi nsan'n, be fele yi agati, m'c tian yi nnan'n, be fele yi emelodi, ²⁰ m'c tian yi nnun'n, be fele yi oninkisi, m'c tian yi nsian'n, be fele yi saadvantn, m'c tian yi nsu'n, be fele yi kilizoliti, m'c tian yi mocube'n, be fele yi belili, m'c tian yi ngvanlan'n, be fele yi topazi, m'c tian yi bulu'n, be fele yi kilizopalazi, m'c tian yi bulu nun kun'n, be fele yi tulukvazi, m'c tian yi bulu nun nnyuan'n, be fele yi ametisiti. ²¹ Anvan bulu nun nnyuan'n, be le like'n mo be fa be yo afile'n, ye b'a fa b'a yo o. Kulo nun asu gua'n ti esika kokole kpa, be ntan nun an, be nwun yi nzin ke bondoman.

²² M'an nnwun man asontn sua kulo so nun asu. O sanln ke ye Min m'c ti Tunminfube'n o nun Bua

baa'n yê be ti asɔntɔn sua nɛn ɔ. ²³ Be mgbɔnnde man sɛnze nɔn sala kulo sɔ nɛn asɔ. Afi Nyanmtan anunminnyanmɔn'n ta kulo nɛn asɔ yê Bɔa Baa'n ti su kanlannɛ. ²⁴ Mân nɛn anun menian'n-mɔ 'ba nanndɛ yí jawe nɛn anun. Asɛ nɛn asɔ mmelemgbɛn'n-mɔ kɔsɔ 'ba fa bé anunminnyanmɔn'n be bɔka sɔ. ²⁵ Kulo nɛn asɔ anɔvan'n-mɔ la sɔ ctan daa, be nnyin man, ɔ sanlɛn kɛ altsan nɔn man ebɛɛ. ²⁶ Be 'ba fa mân nɛn anun anwɔnndɛ'n nɔn anunminnyanmɔn'n kɔvalaa be ba kulo sɔ nɛn asɔ. ²⁷ Like ɛɛ fíí ngɔ man kulo sɔ nɛn asɔ. Sɔvanlan mɔ yí abalabɔ'n ti ɛɛ anaan ɔ di ato'n, ɔ ngɔ man kulo sɔ nɛn asɔ bie. Bé mɔ b'a hɛɛ bé dunman wɔ Bɔa Baa'n ngɔvan kalata nɛn anun'n, bé ala yê be 'kɔ kulo sɔ nɛn asɔ ɔ.

22

Ngɔvan baka'n

¹ ɛsɛ bɔfɔɛ'n kɔ hele mín ngɔvan asue'n. Asue sɔ nɛn anyɔn'n ti jɔnlɛn jɔnlɛn, ɔ ti kɛ ebɔɛ'n mɔ be fɛɛ yí Kilisitalɛ'n. Asue sɔ nɛn ati'n fi Nyanmtan nɔn Bɔa Baa'n bé belemgbɛn bia nɛn anun. ² ɔ stɛn kulo nɛn asɔ gua nɛn afian. Yí nɔvan nnyuan nɛn asɔ yê ngɔvan baka'n jin ɔ. Baka sɔ'n, ɔ su kpê bulu nɔn nnyuan afɔɛ kɔn anɔvan. Sala biala ɔ su kɔn. Be fa yí nyâ'n be yɔ mân nɛn anun menian'n-mɔ ayile. ³ Like fíí kún nɔn man kulo sɔ nɛn asɔ mɔ Nyanmtan 'bɔ yí sasan ɔ.

Nyanmtan Kpili nɔn *Bɔa Baa'n, be 'ba fa bé belemgbɛn bia'n be sie kulo sɔ nɛn asɔ, yê yí ngɔva'n-mɔ 'ba sɔ yí. ⁴ Be 'nwun Nyanmtan anyunnun, ɔ 'kɛɛ yí dunman'n gua bé nwɔnman nɛn asɔ. ⁵ Alíɛ ngɔ san man kulo sɔ nɛn asɔ, be ngɔ sɔ man kanlannɛ ebɛɛ, eyua

kusu ngo fi man ebete, o sanlin ke Nyanmtan muonun 'ba ta be nwun. Be kusu be 'di belemgin ctan daa.

Kalata ntn agualte nun

⁶ Bofue'n ko han ko hele min ke: “Ejole ehi-mo ti ananhole, o fata ke swanlan biala de di. Ye Min Nyanmtan mo o'a fa yi Wawe'n o'a wula yi mgbomanfue'n-mo anun'n, o a yi bofue'n ke o bala o'a han ninngemo o 'ba a kikaala ntn anwun ejole o hele yi ngua'n-mo.”

⁷ Zozi nwan: “Ntan, min 'ba kikaala! Be mo be de kalata ehi anun ejole'n mo Wawe ntn a han'n be di'n, nyila han be.”

⁸ Min Zvan, min di adanzte ke m'an ti ejole so'n-mo, ese m'an nwun yi min nyinsu. Mo n nwunlin ninngemo so'n-mo, mo ese n yueli ejole'n tie'n, n go tu n go to bofue'n m'o anto o le kan ejole'n kele min ntn aja nun n go su yi. ⁹ Mo n yoli so'n nan o'a han o'a hele min ke: “N'e yo yi so! N di ye Min akua ke wo. N di ye Min akua ke wo nianman'n-mo mo be ti mgbomanfue'n. N di ye Min akua ke be kwalaa mo be de kalata ehi anun ejole'n be di'n. Yi ti, su Nyanmtan kunmgba cein ala.”

¹⁰ Ehi anzin, o ko han ko hele min ke: “Wawe ntn Anwan Ejole'n mo a hele yi kalata ehi anun'n, n'e sie su nzole. O sanlin ke ninngemo so'n-mo kwalaa mele'n mo be heleli ntn a kpunngemo. ¹¹ Swanlan m'o yo nyolte ete'n, o bo mondulin o yo nyolte ete so'n o ho yi nyunnun. M'o kulo yi nwun efan'n, o bo mondulin o gua yi nwun efan o ho yi nyunnun. Nan swanlan kusu m'o kulo ye ejole'n, o bo mondulin o yo ye so'n o ho yi nyunnun. Swanlan kusu mo yi nwun ti'n, o bo mondulin o tanlan anwontte ntn anun.”

¹² Zozi nwan: “Nitan, mitn 'ba kɪkaala! Mitn nɔn sɔanlan kɔn biala junman'n m'ɔ lili nɪn anwɔn ahatua lɛ ba. ¹³ N dɪ Altfa nɔn Omega, n na bɛ ti, n na bɛ bɔ ati, n dɪ abɔbɔ n dɪ ayuelɛ.”

¹⁴ Nyila hán bɛ mɔ bɛ kpɔ bɛ taladɛ'n. ɔ sanlɪn kɛ bɛ le atɪn bɛ sɪn anɔan nɪn anɔn bɛ wɔɔ kulo nɪn anɔn bɛ di baka mma'n m'ɔ man ngɔan'n bie. ¹⁵ Nan busuɔfɔɛ mma, bɛ mɔ bɛ yɪ jiliwa, ajɔamannɪn mma, bɛ mɔ bɛ kun menian, bɛ mɔ bɛ sɔ amɔan ɔ nɔn bɛ kwalaa mɔ bɛ kulo ato elie'n, bɛ dɪɛ, bɛ ngɔ man kulo sɔ nɪn asɔ bie.

¹⁶ “Mín Zozi, m'an sɔan mín bɔfɔɛ'n kɛ ɔ nánndɪ Asɔntɪn'n-mɔ anɔn ɔ hán ejɔɛ sɔ'n kwalaa ɔ héle ɛmɔ. N dɪ belemgbɪn Davidi afilie nɪn anɔn sɔanlan. N dɪ alɪbahtan nzalama'n m'ɔ ta sɛɛ'n”.

¹⁷ Nyanmtan Wawɛ'n nɔn atɔnɔɔɛ balasua'n nwan: “Bala!” Sɔanlan m'ɔ kɔ tɪ ejɔɛ sɔ'n, yí kɔsɔ ɔ hán kɛ: “Bala!” Sɔanlan mɔ nzuhoe lɛ kun yí'n, ɔ bála. Sɔanlan m'ɔ kulo kɛ ɔ nɔn ngɔan nzue'n bie'n, ɔ bála a nɔn bie mgban.

¹⁸ Mín Zɔan, mitn kannɔ bɛ kwalaa mɔ bɛ lɛ tie ejɔɛ'n mɔ Nyanmtan Wawɛ nɪn a yɪ a hele wɔ kalata eht anɔn'n kɛ: Sɛ sɔanlan kɔn tɔ ejɔɛ eht asɔ bie a, Nyanmtan 'tua yí kalɛ ɔ man munnzue'n mɔ ɔ 'kan mân'n mɔ b'a héɛ yí ejɔɛ wɔ kalata eht anɔn'n kan yí maan ɔ bɔ sɔ. ¹⁹ ɛsɛ sɛ sɔanlan kɔn yɪ ejɔɛ'n mɔ Nyanmtan Wawɛ nɪn a yɪ a hele wɔ kalata eht anɔn'n bie a, yí ngɔan baka baa dɪɛ'n, Nyanmtan 'tua yí de. ɛsɛ anwɔntɛ kulo'n mɔ b'a han yí nɔwɔn ejɔɛ wɔ kalata eht anɔn'n, Nyanmtan mman man sɔanlan sɔ'n ngɔ man ɛɔ bie.

²⁰ Sɔanlan'n m'ɔ lɛ kan ejɔɛ sɔ'n-mɔ'n nwan: “Yuo, mitn 'ba kɪkaala.”

Amɪn! Yé Mɪn Zozi, bala!

²¹ YÉ Mɪn Zozi nwún ɛmɔ kɔalaa anwɔn anwunnvoe!

Nythyε Fufōlē'n

Anyin: Nythyε Fufōlē'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anyin

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 21 Apr 2022

5ed90154-0957-582f-bfd3-30c8b97e5b17